

16 januari 2018

### Aanwezig

#### Commissieleden:

Leefbaar 3B : Jan Pieter Blonk en Georgine Zwinkels  
CDA : Johan van der Burg, Frans van der Graaff en Gert Jan van den Bogerd  
VVD : Juval Pat El (vanaf 19:03 uur) en Ivo de Graaf  
D66 : Ineke den Heijer (vanaf 21:04 uur) en André Hendrikse  
CU : Kees Willem Markus en Jurjen Dieleman  
PvdA : Petra Verhoef, Sam de Groot  
WIJ Lansingerland : Jan Jumelet en Jan Alsemgeest  
GroenLinks : Marco Ruijtenberg  
Partij Neeleman : Eddy Neeleman

Voorzitter : Nelleke Bouman

Commissiegriffier : Jeroen Elshof en Kim Witvliet, stagiaire griffie

Wethouders : Simon Fortuyn en Jeroen Heuvelink

### Afwezig

PvdA : Gerard Bovens

### Beginpunten:

#### 1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter opent deze eerste vergadering in 2018 om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom. Mevrouw Den Heyer en de heer Pat El zijn nog niet aanwezig; zij komen iets later. Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Bovens.

De voorzitter, mevrouw Nelleke Bouman, deelt mee, dat dit de laatste vergadering is, die zij zal voorzitten. Zij heeft met veel plezier de vergaderingen voorgezeten en zij bedankt de raads- en commissieleden, de wethouders, de griffie en de ambtenaren voor de constructieve wijze waarop de vergaderingen gehouden zijn. Het waren vaak pittige en moeilijke onderwerpen. Met de beeldvormende en oordeelsvormende avonden is het nodige bewerkstelligd. Op 21 maart 2018 zijn de verkiezingen. Een aantal raadsleden stelt zich niet meer verkiesbaar; tegen hen zegt ze: het ga jullie goed. Applaus.

#### 2. Inspreker(s)

Er zijn 4 insprekers.

*Inspreker 1, de heer Vedder, inzake 't Vierkantje.*

Inspreker is voorzitter van de winkeliersvereniging Berkel Centrum, waarbij ongeveer 125 zelfstandige winkeliers en ondernemers bij aangesloten zijn. Ruim 2 jaar geleden heeft de winkeliersvereniging bij verschillende partijen aangegeven, dat zij voorstander zijn van een autoluw centrum, waarbij het plein 't Vierkantje geen parkeerplaats meer is, maar een ontmoetingsplein voor het winkelend publiek en een centrale plek, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar verschillende evenementen kunnen plaats vinden. Dit verstevigt het centrum, verbetert de kwaliteit en verlengt de verblijfsduur van het winkelend publiek. Men staat nu aan de vooravond van de start van de herindelings van het pleintje en diverse straten. De vereniging maakt graag een compliment aan de gemeente en in het bijzonder aan de

portefeuillehouder, de heer Fortuyn, en zijn staf. De winkeliersvereniging is vanaf het begin betrokken geweest bij het ontwikkelen van de plannen. Door de gemeente is op een open en constructieve manier gewerkt naar het resultaat. Er was voldoende ruimte voor initiatieven, ideeën en wensen. Een zeer goede manier en puik werk van participatie en samenwerking, om te komen tot een breed gedragen oplossing. De winkeliersvereniging steunt het voorstel van harte en kan niet wachten tot het klaar is. Een paar accenten om rekening mee te houden tijdens de uitvoering. Het zou mooi zijn als het straatmeubilair, de bankjes, bomen en obstakels flexibel zijn, zodat deze bij evenementen tijdelijk verplaatst of opgeslagen kunnen worden. Dit maakt dat het plein optimaal ingezet kan worden, tevens kan het plein dienen als centrale plek bij feestelijkheden. Naast het oude carillon, wat in ere wordt hersteld, zou de oude steen met het wapen van Berkel een plek gegeven kunnen worden in of op het plein. Dat is een mooi accent, wat het karakter van het plein ondersteunt. Zorg er verder voor, dat aan het plein een volledige terrasvergunning geldt. Dit zal horecaondernemers stimuleren om zich hier te vestigen. Dit past bij de uitgangspunten en doelstellingen; het zal het plein nog aantrekkelijker maken. Op het plein komen geen standplaatsen meer; dat is uitstekend. Zorg ervoor, dat de 2 vaste standplaatshouders, zeer gewaardeerde leden van de vereniging, die hier al meer dan 25 jaar staan, een goede en vaste nieuwe locatie in het centrum krijgen. De huidige intekening is voor niemand acceptabel. Nu de markt een andere opstelling krijgt, zou ter hoogte van de Terpstraat een poort te plaatsen, zodat de gehele Herenstraat autovrij is. Deze poort kan dan ook ingezet worden bij andere evenementen. De werkzaamheden zijn rond oktober 2018 gereed, dan zal de winkeliersvereniging het plein feestelijk heropenen. De gemeente is van harte uitgenodigd om het eindresultaat te komen bewonderen.

De heer Neeleman hoort dat er goed overleg is geweest. De ervaringen in Bergschenhoek zijn anders. Is er ook goed overleg plaats gevonden over de duur van de uitvoering en de bereikbaarheid van de winkels. De heer Vedder antwoordt, dat hier goed overleg over is geweest. Er komt een fasering en er is gekeken naar een planning, die voor alle partijen acceptabel is.

De heer De Groot begrijpt, dat de winkeliersvereniging een extra poller aanraadt. Hoe kijkt de winkeliersvereniging aan tegen de pollertijden, die voorgesteld worden? De heer Vedder ziet bij voorkeur het centrum definitief afgesloten voor autoverkeer. Dat is logistiek niet makkelijk. De pollertijden blijft een hekel punt. Hij ziet bij voorkeur, dat de poller in de ochtend omlaag is, zodat er geleverd kan worden en dat de rest van de dag de poller omhoog staat.

*Inspreker 2, de heer Spee, mede eigenaar bloemenstal Steentjes.*

Inspreker bedankt de commissie, dat hij zijn stem kan laten horen over de plannen bij 't Vierkantje. Hij wil reageren op de plannen en op de nieuwe vaste standplaats. Al 28 jaar verkoopt hij bloemen en planten op het plein aan de Kerkstraat in Berkel centrum. Door veel partijen is ervoor gekozen om op het plein geen standplaatsen meer te hebben. Deze worden verplaatst naar de Herenstraat. De standplaats van de bloemenstal is tegenover bakkerij Ammerlaan in de Herenstraat gepland, maar ook op nog geen 15m afstand van concurrent Kokkeler. Dit is een slechte oplossing en geen goede locatie. De bloemenstal heeft een alternatieve locatie aangegeven, namelijk bij de vis. Af en toe staat de bloemenstal daar al, zoals bij de intocht van Sinterklaas. Deze locatie is zeer geschikt. Niet alleen commercieel, maar ook wat betreft de weersomstandigheden, namelijk de zon en de wind in de rug. Inspreker wil graag de kiosk met de rug tegen de bossages aan plaatsen, zodat er rondom de kiosk voldoende ruimte over blijft. Niet alleen voor het winkelend publiek, maar ook voor hulpdiensten. Ook de trap blijft geheel zichtbaar en goed bereikbaar. Met ondernemers in de directe omgeving, AH, Edelweiss, de juwelier, de Kaaswaag en de Hema, is over deze standplaats gesproken. Er is gevraagd of zij er bezwaar tegen hebben als de kiosk deze vaste standplaats zou krijgen. Ze reageerden zeer positief; ze vonden het zelfs een aanwinst voor de locatie. Ook het bestuur van de winkeliersvereniging ondersteunt deze locatie. Dit sterkt inspreker, ook gezien de reacties van winkelend publiek en klanten. De standplaats is de enige broodwinning van inspreker. Het is van cruciaal belang, dat hij duidelijkheid krijgt over de situatie. Nu de toekomst onduidelijk is, zorgt dat enige onrust. Over de standplaats bij de vis is het woord willekeur gevallen. Bij willekeur is er sprake van voortrekkerij. Hier is echter geen sprake van voortrekkerij of willekeur, maar van een noodzaak, omdat de kiosk verplaatst moet worden vanwege de herinrichting van het plein. De

standplaats bij de vis is de beste oplossing, ook voor het centrum. Ook is er dan een betere spreiding van bloemenverkooppunten. Inspreker begrijpt, dat het beleid m.b.t. standplaatsen gewijzigd moet worden om er een definitieve standplaats van te maken. Inspreker verzoekt om er medewerking aan te verlenen, zodat er op korte termijn duidelijkheid ontstaat. Inspreker wil op korte termijn met de gemeente in overleg treden over deze locatie. Eventueel kan de kiosk een dag extra in de week open zijn. De nieuwe locatie is van levensbelang. Dank voor uw aandacht, uw reactie zie ik tegemoet.

De heer Jumelet bedankt inspreker voor de inspraak. Mag hij uit de laatste woorden opmaken, dat er geen overleg is met de gemeente? De plek bij de vis is al eerder genoemd, maar blijkbaar is het er nog niet van gekomen. Hoe heeft de wethouder of gemeente tot nu toe gereageerd op die locatie. De heer Spee antwoordt, dat er veel gesproken is over willekeur. Men kon het niet maken om deze plek toe te wijzen. Het woord willekeur is vaak gevallen. Het is echter een noodzaak dat de kiosk van het plein verdwijnt, dan is het logisch dat er naar een goed alternatief gezocht wordt. De plek bij de vis is al enkele jaren een alternatieve plek; dat is de mooiste plek. Tot nu toe is het stil gebleven en is het nog tamelijk onduidelijk.

De heer Neeleman begrijpt, dat de plek vlakbij de concurrent een probleem is. Is hier een alternatief voor genoemd? De heer Spee zegt, dat er een overkill aan bloemenverkooppunten in Berkel is. Welke stap er ook gezet wordt, het zal dicht bij een bloemenverkoop punt zijn. De plek bij de vis is derhalve de beste plek, omdat het verder bij andere verkooppunten vandaan is. Ook wat de weersomstandigheden betreft, is het de beste plek.

De heer De Graaf zegt dat van het begin af aan duidelijk is, dat een goede locatie van belang is. Hij is verrast, dat inspreker hier nu weer staat met eenzelfde pleidooi. De wethouder en zijn staf hebben zojuist een compliment gekregen voor het plan en de wijze waarop het tot stand is gekozen. Heeft inspreker deel uitgemaakt van bijvoorbeeld de klankbordgroep? De heer Spee is bij alle klankbordgroepen geweest m.b.t. de herinrichting van het plein. Hij heeft dat niet alleen gedaan voor zijn eigen gewin, maar ook m.b.t. de inrichting van het plein. Een tijd geleden kreeg hij onder ogen, dat hij zou moeten verhuizen naar de Herenstraat. Toen dacht hij, dat er iets niet helemaal goed was gegaan. Vanaf toen heeft hij actie ondernomen. De heer De Graaf begrijpt, dat op één locatie wordt ingezet. Als dit echt niet door zou kunnen gaan, is er dan een alternatief? De heer Spee zegt, dat er dan een groot probleem is. In Berkel centrum zijn erg veel bloemenverkooppunten. Hij zou graag naar de kerk willen of Hoogvliet, maar daar zijn al andere verkooppunten. Er is een overkill.

### *Inspreker 3, de heer Dietz.*

De heer Dietz spreekt in m.b.t. buurtschap De Kruisweg, een karakteristiek deel van de gemeente. Dit dient als zodanig behouden te blijven. Niet zijn woorden, maar woorden van de gemeente in het coalitieakkoord van 26 mei 2014. De heer Dietz is voorzitter van belangenvereniging De Kruisweg. Al 20 jaar behartigt hij de belangen en hij helpt de gemeente zich de uitspraak uit het coalitieakkoord te herinneren. Vanavond wordt het beleid behandeld; als hier ja tegen gezegd wordt, heeft men niets meer te zeggen over de plaats van de windmolens, voor zover die in het beleid passen. Het buurtschap is goed betrokken en regelmatig met wethouder Heuvelink in gesprek. Inspreker is ook betrokken bij een reflectiegroep. Er is een ruimtelijk spoor, een maatschappelijk spoor, een ontwikkel spoor. Er zitten veel mensen om tafel. Het kenmerkt zich vooral als rommelig en ruzieachtig. Er zijn veel verschillende belangen, projectontwikkelaars, energiebedrijven, coöperaties, gemeente; iedereen buitelt over elkaar heen. Keer op keer is gevraagd om een plaatje waarop de plek van de mast staat aangegeven, maar dat schijnt moeilijk te zijn. Het thema cumulatie heeft het niet gered. Wat wordt daar onder verstaan? Inspreker heeft een foto verspreid in de commissie, waarop de achtertuinen te zien zijn. Hij heeft cirkels gezet om masten. Hij schrok van wat er zich allemaal afspeelt. Ooit is er drukte geweest om de Prisma-mast, maar die valt nu ongeveer weg. De windmolens staan op 2,5km afstand; deze zijn 80m hoog. Er is dus wel het e.e.a. aan de hand. Cumulatie moet voorkomen worden. Dit heet ruimtelijke ordening, de gemeente staat aan de lat om de ruimte te ordenen. Inspreker wil voorkomen, dat er nog meer verrommeling komt in het gebied. Bij de leden van de belangenvereniging is geen draagvlak, wel veel

frustratie over allerlei verwijzingen. Men schrikt van de 380Kv in de voortuin. Een geluidsscherm staat er nog niet, ook is niet duidelijk wanneer die er wel komt. De vereniging is voor duurzame energie, maar dan zo modern mogelijk. Een jaar of 8 geleden is een convenant opgesteld, waarin op één paard wordt gewed, namelijk zonne-energie. Op het dak van Hoogvliet komen zonnepanelen; dat is een windmolen. Een prima manier om het op te lossen. Inspreker wil niet meer verrommeling in het gebied. In de commissie ligt het beleid voor, wat het college voorstelt. Als hier ja tegen gezegd wordt, heeft de gemeente niets meer te zeggen m.b.t. aanvragen windmolens. Deelt de gemeente de analyse van inspreker, dat een windmolen aan de noordkant van de A12 altijd te beschouwen is als in strijd met goede ruimtelijke ordening? Zie foto achterkant. Zou de raad dit willen vastleggen in het beleid?

De heer Neeleman mist de toelichting van wat het eerste plan was. Is het een verbetering van de masten op Prisma of Hoefweg? Over dit element hoort hij niets. De heer Dietz antwoordt, dat er een aanpassing geweest is op het grote provinciale vlekkenplan. Er is tuinbouwgebied aan de zuidkant van de A12 bij gekomen, dat is fantastisch, want hoe verder weg, hoe beter. Dit klinkt als not in my backyard, maar de achtertuin is vol. Daarmee is het gebied Prisma niet ineens verdwenen. De plekken zijn er nog steeds, ondernemers praten hier nog steeds over. Er komt een waterstofstation, wat met een windmolen gevoed zou worden. Dat is nog niet van tafel.

De heer Pat El vraagt of inspreker kort kan aangeven, in hoeverre hij overleg heeft gehad met de gemeente of wethouder. De heer Dietz zegt intensief in gesprek te zijn. Iedere 2 of 3 maanden mag hij op de koffie komen met de wethouder. Dan wordt gesproken over een aantal zaken zoals geluidsscherm en windmolens. Daarbij is consistent deze boodschap uitgedragen. De gemeente gaat over de cumulatie, daar moet het buurtschap voor beschermd zijn. Dat ziet inspreker echter niet terug in de stukken. Inspreker is ook betrokken bij verschillende participatiegroepen, maar daar voelde hij zich Klein Duimpje. Daar waren mensen, die al lang wisten hoe het zat. Zijn vraag over hoe het eruit komt te zien, werd niet beantwoord.

*Inspreker 4, de heer Van der Woude.*

De heer Van der Woude is voorzitter van de lokale energiecoöperatie Nieuwe Lansinger Stroom. Doel is samen met inwoners en lokale bedrijven het gebruik van fossiele energie terug te dringen en eigen duurzame energie op te wekken. Op 30 januari 2016 is het burgerinitiatief Lansingerland Wind ingediend, met als doel de ontwikkeling en exploitatie van windmolens voor en door inwoners en bedrijven van Lansingerland. Inmiddels is het januari 2018 en ligt er het toetsingskader windenergie. Een document wat de kaders bepaalt voor zowel de nu bekende als eventueel de toekomstige ontwikkelingen van windenergie in de gemeente. Nieuwe Lansinger Stroom is er trots op, dat zij door het ingediende burgerinitiatief heeft kunnen deel nemen aan de door de gemeente georganiseerde informatieavonden, de ontwikkeltafel en de reflectiegroep. Daar heeft inspreker zich hard gemaakt voor een samenhangend ruimtelijk plan, de samenwerking tussen de verschillende initiatiefnemers en voor de lokale betrokkenheid van bewoners en bedrijven bij het voortraject, ontwikkeling, realisatie en exploitatie van windenergie. Een aantal van deze opmerkingen komen terug in het toetsingskader, waarvoor dank. Ondanks de aangedragen voorstellen en toetsingskaders van andere gemeenten komt het gestelde leidinggevende principe, een streven naar een zo groot mogelijk evenwicht tussen lusten en lasten, niet overeen met de eisen die zijn gesteld als leidinggevende principe, dat direct omwonenden altijd moeten kunnen mee profiteren van een windproject. In het stuk wordt verwezen naar de gedragscode; hierin is participatie niet vastgelegd, maar vrijblijvend en afhankelijk van de bereidheid van initiatiefnemer. De gedragscode regelt vooral de zaken achteraf. Voor participatie vooraf zou het toetsingskader nog kunnen verwijzen naar het NWEA manifest dat in juli 2017 naar de informateur is gestuurd. Hierin wordt gesteld, dat indien gewenst door de omgeving nieuwe windprojecten op land voor 50% worden opengesteld voor participatie door omgeving, burgers en bedrijven. In het toetsingskader is wel de volgende passage toegevoegd m.b.t. financiële participatie: Aanvullend op de gedragscode hanteert de gemeente het volgende uitgangspunt. Wanneer een windturbine onderdeel uitmaakt van een bedrijfsactiviteit op eigen terrein is geen extra participatie van de omgeving vereist. Wanneer het om een solitaire turbine gaat, niet deel uitmakend van een bedrijfsactiviteit op eigen terrein, vragen wij de initiatiefnemer bovenop de

gedragscode nog 10-50% open te stellen voor participatie door omgeving. De gestelde participatie eis is niet uitvoerbaar om de volgende redenen. De windmolens dienen volgens de gemeente als een gezamenlijk samenhangend plan ontwikkeld te worden. Daarom zullen er geen solitaire molens komen. De windmolens in het actuele ontwikkelgebied Bleizo Prisma zijn allemaal onderdeel van een bedrijfsactiviteit op eigen terrein. Kortom, bij de actuele windmolenontwikkeling wordt er door de gemeente dus geen extra participatie door de omgeving geëist. Mocht dit berusten op een misverstand, wat inspreker hoopt, dan getuigt de gestelde ondergrens van 10% niet van de wil om te gaan voor een maximale lokale betrokkenheid van bewoners en bedrijven in Lansingerland. Inspreker stelt voor: ga voor een zo groot mogelijk evenwicht tussen lusten en lasten, dat minimaal 50% van het windpark in direct eigendom van inwoners en bedrijven komt, bij voorkeur in coöperatieve vorm. Dit betekent dat de gemeente burgerparticipatie in realisatie en exploitatie als voorwaarde stelt met een ondergrens van 50% bij alle nieuw te realiseren windturbines in Lansingerland. Dat dit geen onrealistische eis is, blijkt naast het NWEA manifest uit het feit, dat meerdere gemeenten deze participatie eis al hebben opgenomen in gemeentelijke visies, zoals gemeente Culemborg. Vraag aan de wethouder: waarom wil de wethouder zich niet hard maken voor een maximaal mogelijke betrokkenheid van 50% van inwoners en bedrijven bij de ontwikkeling van windenergie in Lansingerland? Wat zijn zijn argumenten om dit niet te doen? Aan de politieke partijen vraagt inspreker het volgende: het is verkiezingstijd, het moment om waar te maken wat in de verkiezingsprogramma's wordt beloofd. Kom op voor de kiezers en steun het belang van maximale betrokkenheid van uw inwoners en uw lokale ondernemers, bij deze kans om zelf mee te doen aan de ontwikkeling van windenergie. Doe het voor uw geloofwaardigheid, voor de versterking van de lokale economie en een duurzaam en toekomstbestendig Lansingerland. Dankuwel.

De heer Alsemgeest hoort inspreker zinspelen op burgerparticipatie m.b.t. windmolens en windenergie. Dit is niet te rijmen met vorige inspreker, die pleit voor 'hoe verder weg, hoe beter'. Hoe gaat inspreker dat doen? Tweede vraag: wat als er niet voldoende burgerparticipatie is? De heer Van der Woude is niet in staat om ervoor te zorgen, dat windmolens er wel of niet komen. Als ze er dan toch komen, dan moet dit gebeuren met een zo groot mogelijk draagvlak van inwoners en bedrijven uit Lansingerland. Anders doet een commerciële onderneming dit. Deze haalt zijn revenu hier uit en die geldstromen komen niet in Lansingerland terecht. NLS gaat in gesprek met belangenvereniging De Kruisweg om te kijken of men iets voor elkaar kan betekenen. De heer Alsemgeest vraagt wat als de burgerparticipatie er niet is. Als lang niet 50% wil mee doen? De heer Van der Woude gaat hier niet van uit. De praktijk wijst uit, dat de burgerparticipatie en betrokkenheid geen probleem is. Er is een voorbeeld van een windpark, wat 100% coöperatief is.

De heer Neeleman probeert het te begrijpen. NLS hoopt, dat inwoners en bedrijven voor 50% kunnen participeren in het belang van een windmolen. De ontwikkelaar heeft de grondposities. Deze gaf aan, dat het ook met crowdfunding kan. Uit heel Nederland kunnen mensen dan deelnemen. Waarom zou het belangrijker voor inwoners van Lansingerland zijn om hier te investeren dan elders in Nederland? De heer Van der Woude heeft in verkiezingsprogramma's gelezen, dat lokale ondernemers bij aanbestedingen voorrang moeten krijgen. De heer Neeleman vraagt of er dan lokale windmolenbouwers zijn. Het gaat de heer Van der Woude niet om de bouwers, maar als bedrijven in Lansingerland willen mee-investeren om het park te realiseren en daar ook rendement uit krijgen, dan blijven de opbrengsten ook lokaal. Daarmee wordt de lokale economie versterkt.

De heer Hendrikse vraagt zich af hoe deze gesprekken gelopen zijn, toen dit onderwerp al ter sprake kwam. De heer Van der Woude heeft in het laatste reflectieoverleg gevraagd om versterking van de eis. Toen is deze zin erin gekomen. Deze zin heeft hij pas gezien toen het toetsingskader was toegezonden.

De heer De Groot vraagt of er een reden is om niet te gaan voor 100% participatie. De heer Van der Woude vindt 50% een reële eis, gezien de moeite die het kost om aan 50% te komen. Het is zoeken naar balans en gelijkwaardigheid. 50% geeft een evenwichtige samenwerking. NLS bestaat nog niet zo lang en heeft nog niet zoveel ervaring als andere. Droom is om naar 100% coöperatief te gaan.

### 3. Vaststelling besluitenlijst vorige vergadering

De voorzitter heeft geen opmerkingen ontvangen, waarmee de besluitenlijst is vastgesteld.

### 4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

*Inventarisatie rondvraag:*

De heer Van der Burg: overlast in Meerpolder.

De heer Jumelet: terugplaatsen bankjes in centrum Bergschenhoek.

#### **Bespreekpunten:**

**5.a Behandeling (aangehouden) motie "Parkeeroverlast metrostation Rodenrijs" (raadsvoorstel niet van toepassing). Wordt tegelijk behandeld met 5b.**

**5.b (Tijdelijke) maatregelen auto parkeren station Rodenrijs (ingebracht door het CDA). Wordt tegelijk behandeld met 5a.**

De voorzitter meldt, dat er een motie is ingediend door CDA; deze is aangehouden.

De heer Pat El meldt, dat het voorstel niet leesbaar is. De voorzitter zegt, dat dit blanco gemaakt is: niet ter zake doende. Het is een bespreekpunt, geen voorstel aan de raad.

De heer Van der Burg geeft een korte toelichting. Na 8 jaar lid te zijn van de gemeenteraad, doet het hem bijzonder veel deugd, dat het college zo adequaat heeft gereageerd op de motie van het CDA van 2 november 2017. De wethouder kan dit in positieve zin op zijn conto bijschrijven. Het CDA is blij met de aanpak en het voorstel, wat in december is toegestuurd, na een prima beeldvormingsavond. Hij benadrukt, dat het gaat om tijdelijke maatregelen. Dit zijn lapmiddelen. Met elkaar moet gezocht worden naar een structurele oplossing. Het probleem daar groeit. Er zijn kleine ontwikkelingen in het gebied, zoals rond Wilderszijde en een snelle verbinding tussen Bleizo en Rodenrijs met een spoor. Maar voorlopig ervaren inwoners als overlast. Er wordt tijdelijk gekozen voor uitbreiding van de parkeerzones. Dat is een goede aanpak. Er zit nog een procedure aan vast, maar over een jaar moet het merkbaar zijn in het gebied. Het CDA heeft nog wel een paar vragen. In sommige straten is de situatie zo gegroeid, dat bewoners hun garage gebruiken voor andere doeleinden. De auto staat dan op straat. Dat levert overlast op. In het stuk wordt verwezen naar het gebied achter de Rodenrijseweg. Het is goed, dat er met bewoners over gesproken wordt. Dit juicht het CDA toe, want dan kan gekeken worden of er nog aan geschaafd moet worden. Handhaven is wel een aspect. Wat zijn de resultaten die hiermee geboekt worden? Een prikactie werkt een paar maanden na. Wat is het voornemen voor 2018 in gebieden waar een parkeerzone is ingevoerd? Kan de wethouder de commissie Ruimte hierover rapporteren in de loop van het jaar? Het CDA wil dat de procedure snel gestart wordt.

De heer Pat El zegt met een kwinkslag, dat de VVD bekend staat als de autovriendelijke partij. Maar het plezier van een auto mag niet ten koste gaan van bewoners, die er overlast van hebben en parkeerdruk ervaren door bezoekers die hun auto daar niet horen te parkeren. Het college geeft aan, dat uitbreiding van blauwe zones mogelijk is. Voor handhaving van de blauwe zones is niet veel capaciteit over bij de politie. Het schept nu valse verwachtingen. Het probleem is er niet mee opgelost. In hoeverre voorziet het college dat voorgestelde blauwe zones het eindpunt zijn? Worden auto's die er niet horen nu een straatje verderop neergezet? Het waterbed effect. Wordt het gebied met blauwe zones telkens uitgebreid?

De heer Hendrikse zegt dat D66 iets meer de fietspartij is. Hij is er blij mee, dat de Randstadrail een groot succes is. Een dicht OV-netwerk, goede verbindingen en aansluitingen. Er zijn wel bottlenecks, waarvan dit er één is. D66 snapt, dat er maatregelen genomen moeten worden, omdat het vervelend is

voor inwoners. Het gaat echter om een tijdelijke maatregel, die op termijn niet meer nodig zou moeten zijn. Een oplossing is, dat mensen met fiets of bus naar de Randstadrail komen, maar ook meer parkeerplaatsen rondom stations. Er wordt aan gewerkt. D66 hoopt, dat er in de MRDH naar gekeken wordt om er structurele maatregelen voor te vinden. Over 2 jaar moet deze tijdelijke maatregel geëvalueerd worden. Dan moet ook gekeken worden hoe het met de structurele plannen gaat. D66 ziet dit wel als een tijdelijke oplossing voor de korte termijn.

De heer Alsemgeest onderschrijft de noodzaak van de tijdelijke maatregel om overlast te beperken. Het tijdsbestek is echter dermate lang, dat hij zich afvraagt wat er in de tussentijd gedaan wordt. De mensen zitten nu al met het probleem en het wordt steeds groter. Het proces gaat een jaar duren en als iemand bezwaar maakt, gaat het langer duren. Wat wordt er in de tussentijd gedaan.

De heer Neeleman had het stuk eerst verkeerd gelezen. Hij vroeg zich ook af wat er in de tussentijd gedaan wordt. Maar hij begreep later, dat het nu om de tijdelijke oplossing gaat en dat er in de tussentijd niets gedaan wordt. Hij dacht dat dit jaar nog overbrugd zou worden. Dit jaar gebeurt er dus niets. Hoe groot is de kans, dat het niet tijdelijk is. Niemand gaat dat meer nakijken; het zal automatisch zo blijven. Hoe wordt de tijdelijkheid ingevuld?

De heer Blonk vindt uitbreiding van het parkeerschijfgebied een goed idee, zoals aangegeven in de stukken. Het betreft dezelfde bloktijden als nu in de Vosmaerstraat en omgeving, namelijk maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00 uur. Het instellen van de parkeerschijfzone voor de Penninglaan en Rozendaallaan hangt af van wat bewoners er zelf van vinden. Voor elk woonadres worden 2 ontheffingen afgegeven voor auto's die geregistreerd zijn op dat adres. L3B vindt, dat dit voor elke auto gedaan moet worden, waarvan het kenteken op dat woonadres staat. Soms zijn dat er wellicht 3. Het probleem van het station moet niet afgewenteld worden op de bewoners. Goede idee om de blauwe zones uit te breiden. De heer Blonk wil echter ook wat verder kijken. Het is ook nodig om een slag te maken in de uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen. Aangegeven wordt, dat er hier en daar wat parkeerplaatsen bij gemaakt worden op een ingewikkelde manier. Binnen een aantal jaar zal men toch weer in de problemen komen, omdat dit niet voldoende zal zijn. Het kan beter in één keer goed aangepakt worden. Het beste is om een parkeergarage te realiseren. Het motto van L3B in deze is: niet blijven aanmodderen, maar het nu in één keer goed aanpakken. Dat is: een parkeergarage die de toekomst aankan, voor zowel fiets als auto. De heer Alsemgeest merkt op, dat dit nu niet ter zake doet. Het gaat over uitbreiding parkeerzones, niet over een parkeergarage. De voorzitter merkt op, dat het aan de wethouder is om hier wel of niet op te reageren. De heer Blonk merkt op, dat er in het stuk wel op ingegaan wordt. L3B vindt een parkeergarage nodig, omdat men rekening moet houden met een nog steeds toenemend aantal reizigers met Randstadrail. Misschien moet men zelfs al rekening houden met een toekomstige ZoRo-rail tussen Zoetermeer en Rodenrijs. Maar misschien is dat iets te ver gekeken. Nu zijn er mogelijkheden, dat de metropoolregio voor 50% mee betaalt. Later weet men dat nooit.

De heer Markus denkt dat er drie types maatregelen zijn. Als eerste: wat gaat men doen tot die blauwe zone er is? De tweede is de uitbreiding van de blauwe zone, hierover zijn al vragen gesteld. En tenslotte de oplossing voor lange termijn. Er wordt veel ingezet op uitbreiding parkeerplaatsen. Bij Westpolder staat het ook in no-time vol. Daarmee wordt het probleem niet opgelost. Ingezet moet worden op het verleiden van mensen tot het nemen van de fiets. Er staan auto's van mensen die relatief dichtbij wonen. Mensen moeten verleid worden om de fiets te pakken. De keten van vervoer moet aantrekkelijker worden door de combinatie van fietsen en OV. De heer Pat El vraagt hoe in de praktijk gecontroleerd moet worden of mensen van 1km afstand komen. Wie mag er wel of niet parkeren. De heer Markus vindt het jammer, dat hij dit zo negatief benadert door met de term controleren te komen. Het gaat hem om het verleiden om makkelijker de fiets te pakken. Dat heeft niets met controleren te maken. Het moet zo ingericht worden, dat mensen sneller geneigd zijn om de fiets te pakken. De heer Jumelet krijgt het idee, dat de presentatie overgedaan wordt. Er was toen een mevrouw, die heeft uitgelegd, dat het met name gaat om mensen die kinderen hebben weggebracht. Kan men zich niet beperken tot het

agendapunt en het voorstel van het college afwachten? De heer Markus denkt dat de tijdelijke maatregel prima past.

De heer Groot is groot voorstander van inzetten op multimodaal vervoer. Mensen moeten de keuze hebben om het OV te nemen. Soms gaat men met de auto naar het station, soms met de fiets. PvdA is groot voorstander geweest van de parkeergarage bij Westpolder. Deze is heel snel gerealiseerd. Het helpt mensen om de metro te pakken, waar ze dat wellicht eerst niet konden doen. Bij Rodenrijs moet er ook snel een parkeergarage komen, want daarmee wordt het OV gestimuleerd. Wat betreft de blauwe zones: de procedures duren zolang als ze duren. Mensen hebben het recht om er iets van te vinden, want er zijn meerdere belangen daar. Het probleem blijft dus voorlopig bestaan. De PvdA vraagt aandacht voor handhaving van de blauwe zones. Er zijn best veel blauwe zones en de ervaring is, dat er niet veel handhaving plaats vindt. Er moet wel een plan van handhaving achter zitten, zodat de situatie daadwerkelijk verbetert.

De heer Ruijtenberg is voorstander van uitbreiding van de blauwe zone. Wat hem betreft, mag dit zo snel mogelijk gebeuren. Wel heeft hij vragen en een kanttekening. Wat doet de gemeente voor bewoners die meer dan 2 auto's op één adres hebben? Op de Industrieweg komt geen blauwe zone, omdat daar veel mensen parkeren, die daar werken. Het gevaar is, dat daar geparkeerd wordt door reizigers en dat werknemers geen plek meer hebben om te parkeren. Is hier over nagedacht? Voordat de blauwe zone er is, moeten er meer plekken voor fietsen komen, zodat mensen verleid worden om op de fiets te komen.

Wethouder Fortuyn bedankt de commissie voor de positieve insteek m.b.t. de blauwe zone. Hij heeft een aantal vragen bij elkaar gevoegd o.a. over de tijdelijke maatregel en het structureel invullen van het gebied. Alles hangt samen met elkaar. Het gebied staat onder grote druk. Bij de presentatie is de visie besproken. In het gebied kunnen geen grote infrastructurele of bouwtechnische veranderingen plaats vinden. Het mooiste is als Meyersplein ingericht kan worden. Het zijn echter lange processen. Het CDA wil op korte termijn maatregelen. Aanvankelijk is de uitdaging opgezocht bij de straten die genoemd zijn in de motie. Hoe ver zou het waterbed kunnen reiken? Vandaar dat ook gekozen is voor de Rozendaallaan en de Penninghlaan. Het lopen naar het station wordt dan al minder aantrekkelijk. Daarbij is opgemerkt dat bewoners meerdere auto's per adres kunnen hebben. Hoe tijdelijk is tijdelijk? Het college is met de schetsen ook in gesprek met de MRDH over de ontwikkeling van het gebied. Het CDA vroeg wanneer er duidelijkheid zou komen m.b.t. parkeren rondom de E-lijn. Deze markt- en capaciteitsanalyse m.b.t. fiets- en autoverkeer en invloed m.b.t. ketencapaciteit komt in mei/juni richting de raad. Men wil 3 pilotprojecten gaan draaien. Rodenrijs is zeer kansrijk om in de pilot opgenomen te worden. Fiets- en autoparkeren, bewaakt parkeren en infrastructuur worden daarbij in beeld genomen. Dan wordt gekeken naar een structurele oplossing. Wordt daarmee alles opgelost? Dat kan men zich afvragen. Of er nu 200 of 300 parkeerplaatsen komen, het zal in no-time vol zijn. Wellicht zal de blauwe zone in tijdelijkheid langer duren of een permanent karakter krijgen; daar kan de wethouder nog niets over zeggen. Handhaving: hierbij gaat het om prioriteit stellen en aandacht geven. Het zal bij de burgemeester neergelegd worden. Kenteken op adres: hier wordt naar gekeken. Het is niet de bedoeling dat bewoners het slachtoffer worden van parkeren door reizigers. Hier wil de gemeente flexibel mee omgaan. De heer Blonk leest in de tekst dat het om maximaal 2 ontheffingen gaat. Laat de wethouder dit los? Wethouder Fortuyn zegt dat dit losgelaten wordt. Hij heeft het hier vandaag nog over gehad. De gemeente gaat in gesprek met de bewoners om de bestaande situatie te bespreken. GL heeft een opmerking m.b.t. parkeren aan de Industrieweg. Langs de Industrieweg worden plekken ingericht, waar geparkeerd kan worden. Gezocht wordt naar mogelijkheden om dit te optimaliseren. Aan de Industrieweg zijn ondernemers niet voor een blauwe zone i.v.m. werknemers en vaak gaat het om eigen grond. De wethouder hoopt, dat er met de MRDH gekomen wordt tot een goede oplossing voor Rodenrijs. Soms duurt het echter lang. De voorzitter wijst de wethouder op de vraag m.b.t. de fietsparkeerplekken. Wethouder Fortuyn meldt, dat het onderzoek naar bewaakt parkeren gedaan is. Er worden heel veel fietsen geparkeerd. Gekeken wordt of dit jaar het bewaakt parkeren opgepakt kan worden.

De heer Hendrikse vraagt hoe forenzen in het overleg aan tafel komen. Het gaat om mensen die naar hun werk gaan. Als de druk toeneemt, gaan ze om 7.00 uur parkeren i.p.v. 7.30 uur. Wethouder Fortuyn verwijst naar de presentatie van de plannen rondom P&R Rodenrijs. Er is een uitvoerige enquête geweest, waar massaal op gereageerd is. Dit heeft voldoende input gegeven. Uiteraard wordt ook met forenzen gesproken om tot een optimale oplossing te komen. Burgerparticipatie optima forma. Gebleken is, dat de mensen die met de auto komen op ongeveer 1,5 tot 2 km buiten het station wonen. Er is nog wat te winnen m.b.t. gedrag. Bewaakt fietsparkeren zal fietsgebruik stimuleren.

De heer Alsemgeest wil nog graag weten, wat er in de tussenliggende periode gedaan wordt. Het probleem is er vandaag al. Wethouder Fortuyn wil zo snel mogelijk de blauwe zone ingevoerd krijgen. Hij heeft geen oplossing voor de tussenliggende periode. Het is een openbare weg, men mag er gewoon staan.

#### *Tweede termijn*

De heer Van der Burg is bijzonder blij, dat wellicht het gebied rond Rodenrijs als pilot kan dienen in het kader van de marktverkenning van MRDH. Er is dan wel spoed nodig. Het CDA ziet een parkeergarage bij Rodenrijs als een basisvoorziening. Men kan niet eindeloos voorzieningen gaan treffen, maar een basisvoorziening is nodig. De mogelijkheid lijkt zich nu voor te doen. Dit moet in de aanpak van het college steeds mee spelen, ook richting de MRDH. De financiële middelen zijn daar niet oneindig en zolang het nog kan moeten die ingezet worden.

De heer Pat El bedankt de wethouder voor zijn antwoorden m.b.t. de uitbreiding van het aantal blauwe zones. De problematiek ontstaat door het succes van het station. Sommige mensen hebben 4 of 5 km te overbruggen voor ze bij een station zijn. Als er teveel gefocust wordt op het verleiden van mensen, zonder te weten of men zich laat verleiden, dat deze mensen uiteindelijk weer in de auto zullen stappen. Als iemand 1,5km dichtbij woont, kan het zomaar zijn, dat hij/zij 3km moet rijden om de kinderen weg te brengen. Men moet geen OV-gebruikers kwijt raken.

De heer Neeleman heeft er wel fiducia in, maar wel met een kanttekening. Hij heeft ervaring met parkeren nabij het centrum. In Vlaardingen heeft men een systeem. Er zijn ontheffingen voor 1 of 2 auto's per woonadres, maar er zijn ook huishoudens met 1 of geen auto's. Men kan ook bonnenboekjes uitgeven, die men kan gebruiken om de eigen kinderen te geven. Stel, een ouder stel heeft geen auto, maar wel kinderen die vaak op bezoek komen. Worden kinderen dan gelijk gesteld aan reizigers? Is dit na te kijken? De heer Blonk kent het systeem. Het gaat hier echter om een beperkt tijdsbestek van 08.00 - 12.00 uur. Een systeem met bonnen is hier niet nodig.

Wethouder Fortuyn geeft richting de heer Neeleman aan, dat er in Lansingerland al een bezoekersregeling is. Er is een pas, zonder bonnenboekje. De heer Neeleman vraagt of die bezoekerspas regeling ook geldt voor alle blauwe zones in de gemeente. Wethouder Fortuyn gaat hier wel vanuit. In de Vosmaerstraat geldt de bezoekerspas.

#### **5.c Voorlopig ontwerp inrichtingsplan openbare ruimte nabij 't Vierkantje**

De heer Jumelet vindt het voorlopig ontwerp er goed uitzien. Hij is er blij mee, dat de winkeliersvereniging een positief geluid heeft laten horen vanavond. WIJ is nogal kritisch geweest m.b.t. aanpassing van het budget. In het stuk wordt verwezen naar het budget gesteld bij de kadernota. Kan de wethouder duiden of men uit gaat komen met het budget? Wij heeft ernstige zorgen m.b.t. de verkeersafwikkeling. Het wordt redelijk gefragmenteerd benaderd. Recent is gesproken over centrum west, eerder is gesproken over de verkeersproblematiek in centrum oost. Nu gaat het over het middenstuk. Inmiddels dient zich een verkeersinfarct aan. Als 't Vierkantje gerealiseerd is, heeft men enorme problemen binnen gehaald m.b.t. verkeer. In hoeverre is er integraal gekeken naar de verkeerssituatie van Berkel centrum? Het verhaal van de bloemenkraam wordt een vlekje op het hele

verhaal, omdat dit is blijven sudderen. Wat is het bezwaar van de wethouder tegen de plek, zoals inspreker aangeeft? Wat is nodig voor ondernemer? Voordat in april de spa in de grond gaat, moet het opgelost zijn, zodat ondernemer gelukkig is met hetgeen afgesproken wordt.

De heer Neeleman vindt het typisch, dat er altijd drukte was om het terras binnen de perken te houden en dat dit nu uitgebreid gaat worden, naarmate er meer uitgaansgelegenheid is. Dat wordt aangemoedigd of niet. Wordt het terras nu te groot of kan het zo doorgaan? In de tekening is daar een uitvoering aan gegeven met voldoende terraselementen. In de praktijk zal dat uitgebreid worden. Wat typisch is, om het probleem weer te geven, is dat in bijgevoegde tekening de fietsen tussen de tafeltjes staan. Dit geeft de drukte weer. Er staan fietsenrekken ingetekend, maar in de Herenstraat staan geen fietsenrekken. Men kan veel geld kwijt aan bestrating of hardsteen. Doet men er wijs aan om dat hier neer te leggen? Is het vuilbestendig? De meest dure steenmaterialen zijn niet schoon te maken. Of men heeft problemen met omhoog komende stenen. Is hier goed over nagedacht? Over het laden en lossen aan de Herenstraat: er is een locatie ingericht voor vrachtwagens, waarbij een verschil in terreinhoogte te zien is. Dit neigt naar problemen. Is gekeken naar die helling? Hier ontstaat een probleem bij het uitladen van een vrachtwagen. Verder wil hij uitdagen om naar de totale inrichting te kijken; zijn de details wel uitvoerbaar?

De heer Van der Burg heeft met interesse geluisterd naar de inbreng van de winkeliers. Goed om te constateren, dat er zorgvuldige participatie heeft plaats gevonden, dat de suggesties van winkeliers en bewoners steeds zijn meegenomen. Het is een mooi plan. Het CDA kijkt uit naar de opening. Waar het gaat om flexibele inrichting van het gebied, het straatmeubilair, het verplaatsbaar maken van bomen in een bak, kan het CDA hier wel voor zijn. Een poller in de Terpstraat spreekt het CDA ook wel aan. Welke vorderingen zijn hieromtrent achter de schermen gemaakt? Dan blijft er één bottleneck in het gebied over, namelijk de Molenwerfstraat. Dat blijft een handicap; het CDA zal zijn best doen om te helpen een oplossing te bedenken. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt.

De heer De Graaf doet graag mee aan de complimenten. Er ligt een mooi plan voor. Goed om te zien, dat de gemeente durft te investeren in de buitenruimten. Het is een verrijking. Voor de bloemenkiosk is vanaf het begin van de plannen een pleidooi gehouden voor een goede locatie. Ondanks alle participatie heeft dat niet geleid tot een goede overeenstemming. Welk beeld heeft de wethouder op het proces, waarbij geen consensus is bereikt. Wat zijn de concrete beperkingen m.b.t. de locatie bij de vis? In afwijking van de uitgangspunten is de Herenstraat niet autoluw; i.p.v. minder parkeerplaatsen zijn er geen parkeerplaatsen meer. Geen slechte ontwikkeling. Zijn alle afhaalhoreca voldoende beschouwd? Het gevolg van autoluw maken is verdringing van andere mobiliteit. Er is dringend behoefte aan een integraal plan of visie of beschouwing van de gehele mobiliteit in Berkel centrum. Een aantal bottlenecks is te voorzien.

Mevrouw Den Heijer is ook enthousiast over de plannen en de kwaliteitsverbeteringen. In de kadernota is al geld beschikbaar gesteld. D66 is van mening, dat het een belangrijke maatregel is om het centrum levendig te houden. Onderzoeken wijzen uit, dat uitstraling belangrijk is om te overleven en ook de mate waarin het kan functioneren als ontmoetingsplek. Goed, dat de gemeente investeert in randvoorwaarden om het zo optimaal mogelijk te maken. De bloemenkiosk is al eerder genoemd. Zijn de pollers al meegenomen in de begroting? Of zijn dit nieuwe aspecten? Dan in combinatie met agendapunt 6b, duurzame gebiedsontwikkeling, de vraag in hoeverre hier al rekening mee gehouden is in dit plan. Het zijn wel heel veel bakstenen. De richtlijnen zouden hier ook meteen toegepast kunnen worden. Hoe is dat gegaan?

De heer Blonk vindt het een goede uitwerking van het plan wat 4 april 2017 besproken is. Het ziet er prachtig uit. L3B sluit aan bij het compliment van de winkeliersvereniging richting de wethouder en de ambtenaren. Bij de Molenwerfstraat, Hergerborch, moet een goede ontsluiting komen. Er ligt een mooi plan, wat gedragen wordt door alle partijen, ondernemers, winkeliers, bewoners, pandeigenaren, marktkooplieden en standplaatshouders. L3B vindt het een goed idee om twee pollers in de Herenstraat

neer te zetten, waarbij het deel tussen de Terpstraat en de Nieuwstraat tussen 12.00 uur en 19.00 uur kan worden afgesloten. L3B gaat ervan uit, dat de pollers op woensdag, marktdag, ook 's ochtends omhoog zijn. Een goed plan, ga het gauw uitvoeren. Maar dan nog de bloemenkraam van Steentjes. Die bloemenkraam staat al 28 jaar bij 't Vierkantje. Zij moeten daar weg. Voor hen is nog steeds niet duidelijk waar zij naartoe kunnen in het centrum. Men kan ze een plek geven nabij bestaande bloemenwinkels, maar dat is niet de manier. Graag zou L3B zien, dat hen op korte termijn duidelijkheid wordt gegeven. Na Koningsdag moeten ze echt naar een andere plek, want dan gaat de eerste spa de grond in. Zorg ervoor, dat er een goede tijdelijke plek komt, die voldoet aan de criteria die de heer Spee zojuist heeft aangegeven. De heer Neeleman vraagt of bij de vis wordt bedoeld of een andere locatie. De heer Blonk vindt een tijdelijke plek bij de vis een goede optie. De bloemenkraam heeft daar al een aantal keer gestaan, toen zij tijdelijk bij 't Vierkantje niet konden staan. Mogelijk is een definitieve vaste standplaats in het nieuw op te stellen standplaatsenbeleid ook mogelijk. L3B begrijpt, dat alles wat met standplaatsen te maken heeft zorgvuldig moet gebeuren. Dat geldt hier ook. De heer Jumelet begrijpt hieruit, dat bedoelde ondernemer weer een periode in onzekerheid gelaten wordt. Men is dan overgeleverd aan een volgend college m.b.t. een nieuwe vaste plek. Waarom pleit L3B niet voor een vaste plek bij de vis? De intentie van de heer Blonk is, dat er op korte termijn besloten kan worden dat de vaste standplaats bij de vis zal zijn. De gemeente heeft echter te maken met de verordening m.b.t. standplaatsen. Een dergelijke verordening vast stellen kost meer tijd dan het instellen van een blauwe zone. Dat kan op dit moment niet geëist worden. De heer Jumelet denkt, dat ze het inhoudelijk met elkaar eens zijn.

De heer Dieleman denkt, dat het stuk niet per se op tafel had hoeven liggen. Het college is ermee aan de slag gegaan. Het ziet er prima uit. Er is een optie gekozen; het ziet er mooi uit. Nu het voorligt, verleidt het college de commissie om er opmerkingen over te maken. Als eerste de minder valide parkeerplaats bij het plein. Deze wordt gerealiseerd op de plek van de huidige poller; deze poller wordt verplaatst. Aandachtspunt hierbij: kijk vanaf welke kant er de meeste verkeersbewegingen zijn, zorg dat de minder valide parkeerplaats aan de kant ligt waar de meeste verkeersbewegingen vandaan komen. Anders moet er een bocht gemaakt worden om aan de andere kant van de poller uit te komen. Dat lijkt niet zo handig. Wat Steentjes betreft, wacht de CU het antwoord van het college af. Wel vindt de CU dat er flexibel mee omgegaan moet worden. Zeker gezien het feit, dat andere ondernemers positief zijn. De ondernemer heeft er vaker gestaan.

De heer De Groot vindt het wel prettig dat het stuk voorligt. Fijn, dat het college de commissie mee neemt. Mooi plan. Twee opmerkingen. De PvdA vraagt de wethouder om de situatie met de bloemenkraam op te lossen voordat de spa in de grond gaat. Graag de commissie informeren over de oplossing, tijdelijk of structureel. Dan het autoluw maken van de Herenstraat. Dit plan hinkt op twee gedachten, namelijk dat het klinkt als autovrij, maar dat is het net niet. De PvdA is voorstander van het plaatsen van de poller om auto's te verhinderen er te komen, maar er moet ook gekeken worden naar het gevolg van vaker naar beneden houden van de poller om eerder autovrij dan autoluw te zijn. Dan is het ook fijn oversteken met kinderen.

Veel van de punten van de heer Ruitenbergh zijn al benoemd. D66 had het over het klimaatbestendig maken van de inrichting van het plein. Die vraag had GL ook, zeker omdat het vaker en langer gaat regenen. Hoe is de afwatering geregeld? Er wordt gesproken over de bloemenkraam, maar de heer Verder had het over twee vaste standplaatshouders. Ook de andere standplaatshouder moet een goede locatie krijgen. In de Kerstraat is ervoor gekozen, dat fietsers er te gast zijn. GL wil pleiten voor het verbieden van fietsers. Dit zou niet wenselijk of niet te handhaven zijn, maar aan de andere kant van de regenboog oversteek is fietsen ook verboden. Wat GL betreft, is het logischer dat fietsen aan deze kant ook niet is toegestaan. Als er meer mensen gaan flaneren, is kans op ongelukken groter. Tijdens de presentatie is een halve toezegging gedaan, dat de regenboog oversteek blijft. Dit was geen harde toezegging. Wat zijn de plannen hiervoor? De poller bij de Terpstraat mag er komen van GL. GL sluit aan bij de vraag van de PvdA m.b.t. de openingstijden. Als het aan GL ligt, wordt het plein autovrij. Dan de toelichting op de toezeggingen. Het eerste betreft het meubilair met zonnepanelen t.b.v. opladen van digitale apparaten.

Er zijn geen geschikte voorbeelden gevonden, maar die voorbeelden zijn er wel degelijk. GL roept het college op om contact te zoeken met de gemeente Zoetermeer. Daar staat in centrum west een prima voorbeeld van bankjes, die geschikt zijn voor het opladen van apparaten, zelfs van elektrische fietsen. De commissie naamgeving is geen voorstander van het uitschrijven van een wedstrijd. Dat begrijpt GL. Maar mevrouw Zwinkels van L3B heeft eerder aangegeven, dat plein bij 't Vierkantje niet echt klinkt. GL roept op om te onderzoeken of het niet gewoon Het Plein kan heten.

Wethouder Fortuyn bedankt de commissie voor de positieve kijk op de ontwikkelingen rond de Herenstraat, de Kerkstraat, de Nieuwstraat en 't Vierkantje. Het gaat nu om het voorlopig ontwerp, wat in het definitieve ontwerp gegoten gaat worden. Er is budget. Het college wilde nog één keer langs bij de commissie om te kijken of alles klopt. Het is een bevestiging. Het college wil zo snel mogelijk aan de slag na vanavond. De planning is krap, maar men wil het in oktober gereed hebben, zodat het voor Sinterklaas en Kerst allemaal af is. WIJ vraagt of het budget toereikend is. Dat is het geval ja, binnen de huidige scope, inclusief het geheel rond het pleintje. De kredietstelling voldoet. De poller is er ook in gebudgetteerd. Dan de standplaats van de heer Spee en de heer Steentjes. Het dossier van standplaatsen hoort niet bij het voorlopig ontwerp thuis en ook niet bij deze wethouder. De wethouder wil zich hier niet achter verschuilen, dus hij heeft contact met wethouder Abee gehad. Het bezwaar tegen de plek is dat als daar een standplaats gemaakt wordt, het formeel een standplaats is. Zolang het de bloemenstal van Steentjes is, is daar in feite niets op tegen. Mocht Steentjes zijn activiteit stoppen, dan blijft de standplaats. Dan kan elke activiteit in welke vorm dan ook, kaas of brood, daar terecht komen. Dat is niet tegen te houden. Dat element moet goed in overweging genomen worden. In februari komt het antwoord over de tijdelijke oplossing. Uiterlijk mei of juni komt de definitieve standplaatsindeling in samenspraak met de marktmeester. Volgens de procedure worden de standplaatsen definitief ingevuld. De heer Jumelet begrijpt hieruit, dat de ondernemer tot mei of misschien nog langer in onzekerheid blijft over de toekomstige plek. Hij moet blijven afwachten welke standplaatsen wellicht beschikbaar zijn. Met het risico dat dit naast een andere bloemenwinkel zal zijn. Dit zijn zijn bezwaren. Het antwoord van wethouder Fortuyn is, dat er in februari een tijdelijke oplossing besproken en aangeduid wordt. Daarna komt het standplaatsenbeleid aan de orde. Verder gaat hij niet op de inhoud in, omdat het zijn dossier niet is. De heer Jumelet vindt dat het college één is. De wethouder kan hier als college op reageren. De ondernemer is hier speciaal voor gekomen en wordt nu het bos in gestuurd. Dat is niet de manier om met de belangen van ondernemers om te gaan. Dit stuit WIJ tegen de borst. Wethouder Fortuyn zegt, dat er op korte termijn een gesprek plaats vindt met Steentjes. Daarin wordt de tijdelijke voorzien aangeduid. De standplaatsen worden in mei/juni gepresenteerd. De heer Dieleman vindt dat het geen kwaad zou kunnen als de wethouder iets zou lezen over collegiaal bestuur. Gaat het college bedoelde plek mee nemen in de overweging? Wethouder Fortuyn kan hier geen antwoord op geven. Hij kent het niet, hij gaat niet over de marktmeester. De heer Dieleman sluit zich aan bij de heer Jumelet. Het is een kwalijke zaak, dat er geen collegiaal antwoord gegeven kan worden. Wethouder Fortuyn heeft de lijn uitgezet, waarlangs gewerkt wordt. De heer Neeleman vroeg naar de kwaliteit van de stenen. Natuurlijk wordt daar naar gekeken en naar beheer en onderhoud. Die keuzes worden nu gemaakt. Dat geldt ook voor de helling. De helling wordt niet ervaren, zoals de heer Neeleman het schetst. Wel wordt gesproken met een specialist over de toegankelijkheid van het gebied, ook voor rolstoelen en rollators. Dit wordt uitgewerkt bij de uitvoering. Naar de inrichting van het plein is goed gekeken; de bankjes, de bomen. De gemeente is geen voorstander van flexibel meubilair of zelfs bomen. Bomen in verplaatsbare bakken komt de kwaliteit van de bomen niet ten goede. Hetzelfde geldt voor bankjes. De gemeente wil er wel rekening mee houden, dat het hufterproof moet zijn, in een vaste demontage. De poller bij de Terpstraat is budgettair opgenomen. Het gebied gaat meer ruimte bieden met de complete Herenstraat erbij en een deel van het pleintje. Het oppervlakte wat te gebruiken is voor evenementen of activiteiten wordt vele malen groter. Het moet goed ingericht worden met een bepaalde kwaliteit en hufterproof. De heer De Graaf heeft het over de afhaal mogelijkheden. Zowel aan de noord- als zuidkant zijn er afhaal mogelijkheden, ook in de Nieuwstraat. Het college denkt hier voldoende faciliteiten te hebben. De PvdA en CU hebben vragen m.b.t. minder validen. Hier is goed naar gekeken. De meeste mensen komen uit het noorden. Maar het blijft monitoren, ook m.b.t. de 3B-bus. Het heeft de aandacht. M.b.t. de pollertijden zegt de wethouder dat winkeliers het tussen 12.00 en 19.00 uur gesloten willen hebben. De

heer De Groot zegt, dat de winkeliers iets anders hebben gezegd. Zij willen hem langer omhoog. Wethouder Fortuyn had het idee, dat de tijden voldoen. Er is geen verzoek ontvangen om het anders in te richten. De heer Ruijtenberg heeft de voorzitter van de winkeliersvereniging horen zeggen, dat het wat hem betreft autovrij wordt. De heer Fortuyn heeft gehoord, dat men in de ochtenduren wil bevoorraden. GL heeft vragen m.b.t. fietsen te gast; GL heeft liever dat men gaat wandelen. Maar water neemt altijd de kortste weg. In Bergschenhoek speelt hetzelfde probleem. Fietsers kunnen beter te gast zijn, dan kunnen ze daar op aangesproken worden, dan handhaving. De heer Ruijtenberg vraagt hoe mensen hierop aangesproken kunnen worden. Als het verboden wordt, kunnen mensen daar beter op aangesproken worden. Het is bovendien onlogisch, want aan de andere kant is fietsen al verboden. Hetzelfde regime is duidelijker. Wethouder Fortuyn legt uit, dat het om een heel andere route gaat. De heer Ruijtenberg denkt dat de wethouder het bagatelliseert. Het gaat om één centrumgebied. Maak duidelijk dat fietsen er niet toegestaan is. Wethouder Fortuyn heeft alsnog fietsen te gast erin staan. Er blijft altijd een gedrags- en handavingsprobleem. Vooralsnog is gekozen voor fietsen te gast. Als blijkt dat hier maatregelen genomen moeten worden, komt het college hier op terug. Wat betreft het aanbieden van elektriciteit wordt er voorzien in laadpalen in het gebied. Bij het definitief ontwerp wordt hier naar gekeken. De regenboog oversteek komt terug, maar het is nog de vraag of dat in de huidige vorm is. Het wordt ingepast in het beeld van de stenen, wat smaller of breder, maar het symbool blijft. De suggestie van de naam Het Plein is mooi. Uit de commissie is Het Rechthuisplein naar voren gekomen. Om twee redenen heeft het college dat niet omarmd. De meeste winkeliers en bewoners zijn aan de Kerkstraat gevestigd. Als de naam veranderd wordt, moet ook de adressering veranderen met alle gevolgen van dien. Bovendien is het college ervan overtuigd, dat dit plein voor de Lansingerlander gewoon 't Vierkantje is.

De voorzitter heeft nog geen antwoord gehoord m.b.t. de verkeersafwikkeling bij de Molenwerfstraat en in het centrum. Ook is er gevraagd naar de duurzaamheid. Mevrouw Den Heijer vroeg zich af in hoeverre in dit plan rekening is gehouden met duurzaamheid met het oog op agendapunt 6b.

Wethouder Fortuyn geeft het woord aan de ondersteunend ambtenaar. De ambtenaar bevestigt, dat het een stenen plein is en blijft. Wel wordt een aantal nieuwe bomen toegevoegd; dat kan duurzaam worden genoemd. Ook is er aandacht voor het hergebruik van materialen. Alles wat uit de Kerkstraat gehaald wordt, wordt op een andere plek in het gebied terug gebracht. Daarnaast is er aandacht voor afwatering. Dat moet op een dergelijk plein goed verlopen. Er worden leidinggoten aangebracht. Gekeken wordt of er aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden, misschien ook met het historisch reliëf, die plaat waar ook het carillon op staat; wellicht iets met infiltratiekratten onder die plaat om het water wat langer vast te houden. Er wordt aandacht besteed aan duurzaamheid. De verkeersafwikkeling wordt uiteraard goed bekeken. De vraag is goed te begrijpen, omdat er meerdere ontwikkelingen gaande zijn. Het is goed om dit in breder verband te blijven bekijken. De maatregelen die in dit plan thuis horen, zijn goed. Er komen 2 pollers, maar verder verandert er niet veel aan de verkeersafwikkeling. De Nieuwstraat krijgt twee rijrichtingen, dus de verkeersafwikkeling is voldoende gewaarborgd. Het signaal om het breder te blijven bekijken ondersteunt de ambtenaar.

### *Tweede termijn*

Voor de heer Jumelet blijft de verkeersafwikkeling een enorme zorg in de meest brede zin des woords. Het pleidooi van D66 m.b.t. nut, noodzaak en functie van een dorpscentrum onderschrijft WIJ van harte. Niet alleen voor Berkel, maar ook voor Bleiswijk en Bergschenhoek. Dan blijft de kwestie van de bloemenkraam over. De beantwoording van de wethouder is onbevredigend. Er blijft nu een lange onzekerheid bestaan voor de ondernemer. De meerderheid vraagt om een bevredigende oplossing voordat de spade de grond in gaat, maar de wethouder beweegt zich hiervan weg. WIJ overweegt om met een motie vreemd aan de orde te komen in de raad om dit toch te gaan regelen. WIJ vindt het niet erg elegant om op deze manier ondernemers het bos in te sturen. De winkeliers zijn positief. Het is nu een klein vlekje op het verhaal. Laat het een tijdelijke zijn in afwachting van het definitieve. Het gaat volgens de heer Dieleman over een tijdelijke oplossing en een duurzame definitieve oplossing. De

tijdelijke oplossing is in februari bekend. Het gaat om de duurzame oplossing daarna, die is in mei pas bekend. De heer Jumelet wil dat de wethouder zegt, dat de tijdelijke oplossing bij de vis is. De wethouder laat het nu in het midden wat de tijdelijke oplossing is. De ondernemer blijft nu met lege handen achter. De heer Blonk zal hierover een voorstel doen bij zijn tweede termijn.

De heer Neeleman bedankt de wethouder voor de beantwoording; natuurlijk is er nagedacht over het materiaalgebruik. Als men dat niet doet, kan dat hele hoge kosten met zich mee brengen waar de gemeente dan niet de enige in zal zijn bij gebruik van natuursteen. De wethouder had al begrepen dat hij de link met Bleiswijk wilde maken, waar een zoveelste reparatie gemaakt moet worden omdat er geen ervaring mee was. De wethouder weet nu dat het spaak kan lopen. Het recente plein bij Hoogvliet en Aldi leert, dat niet gebruik gemaakt moet worden van te kleine of verouderde parkeerafmetingen en maten. Er komen twee invalide parkeerplaatsen. De maten hiervan in Bergschenhoek kloppen niet. Hieruit kunnen lessen getrokken worden. Bij de vrachtwagen laad- en losplek is de helling te stijl om met een rolcontainer naar de winkels te gaan. Dit zag hij even in de maatvoering. Neem deze punten mee.

De heer De Graaf bedankt de wethouder voor de beantwoording. Er staat nog één vraag open over de bloemenstal. Graag een kleine reflectie op het proces van het afgelopen jaar. Er is veel energie gestoken in participatie; daar wordt positief over gesproken. Ondanks alle participatie moet er tot februari gewacht worden voor de tijdelijke oplossing. Waarom ligt die tijdelijke oplossing er nu al niet? In het centrum zijn fietsen te gast. De VVD maakt zich zorgen over de handhaafbaarheid van deze oplossing. In het verleden is gesproken over een omleidingsroute, maar dat was toen niet realistisch. Nu het plan toch gewijzigd wordt en het autoluw gemaakt wordt, zou het wellicht een alternatieve route kunnen zijn. Is dat expliciet overwogen bij het opstellen van dit plan?

Mevrouw Den Heijer vindt fietsers te gast een prima oplossing. Bij een evaluatie zou bekeken kunnen worden of een ander regime nodig is. D66 steunt het voorstel nu.

De heer Blonk vindt fietsers te gast in het centrum ook een goed idee. Het is ook zo gepresenteerd. De heer Ruijtenberg vraagt of hij dan vindt dat het verbod aan de andere kant opgeheven moet worden. De heer Blonk verwijst naar de presentatie. Hij wacht de uitwerking verder af. Hij heeft er vertrouwen in, dat het op een goede manier opgepakt gaat worden. Wat de bloemenkraam betreft, kon de wethouder geen antwoord geven omdat het zijn portefeuille niet is. L3B stelt voor dat wethouder Abee morgenavond bij de commissie AB, bij agendapunt 7a, actualiteiten uit het college, ingaat om de vragen die vanavond gesteld zijn, namelijk de tijdelijke plaats die in februari bekend wordt en de definitieve plaats die in mei bekend wordt. Als er geen voorstel tot wijziging van de verordening komt, dan kan de bloemenkraam niet bij de vis blijven staan, want dat staat de huidige verordening niet toe. Het is essentieel, dat het standplaatsenbeleid gewijzigd gaat worden. Morgen kan daar met wethouder Abee over gesproken worden. De heer Jumelet vraagt wat de wethouder dan nu als bottomline meegegeven wordt. Volgens de voorzitter is dat duidelijk gezegd. De aanwezige wethouders kunnen hetgeen vanavond naar voren gebracht is, vertalen richting wethouder Abee.

De heer De Groot vindt het een prima voorstel van de heer Blonk. Het kan morgen besproken worden met de wethouder die er wel verstand van heeft, maar wel met het verzoek om met een oplossing te komen. Terugkomend op de pollertijden vindt hij het vreemd, dat de wethouder het anders gehoord heeft. In de geschreven tekst staat het woord autovrij. Daarnaast is gevraagd of het wenselijk is dat de pollertijden verruimd zouden moeten worden in termen van sluiting. Daarop gaf de voorzitter van de winkeliersvereniging aan, dat het wenselijk zou zijn om de pollers langer dicht te doen. Het is merkwaardig, dat de wethouder dit anders gehoord heeft. Kan de wethouder hier inhoudelijk nog op in gaan?

De heer Ruijtenberg heeft 2 korte puntjes. Wat het fietsen betreft, wil hij duidelijk maken, dat hij niet anti-fietsen is. Hij ziet het echter gebeuren, dat er ongewenste situaties gaan ontstaan met de extra toeloop van mensen. De heer Dieleman is benieuwd naar de visie van de heer Ruijtenberg op het stuk

waar nu al fietsen is toegestaan in wandelgebied, namelijk rondom de kerk. De heer Ruijtenberg zegt dat het stuk rondom de kerk minder intensief wordt gebruikt dan de Kerkstraat. GL vindt dat ook geen ideale situatie. Een ideale situatie is apart, vrij liggend fietspad, maar daar zijn geen mogelijkheden voor. De heer Dieleman vraagt of de zwarte fietsstrook door het centrum bedoeld wordt. De heer Ruijtenberg bedoelt dit niet, want dit zorgt ook voor een onveilige situatie. Een apart fietspad moet vrij liggen, duidelijk gemarkeerd zijn en men moet er niet gemakkelijk overheen lopen. Dat is echter niet toepasbaar in het centrum en daarom kiest GL voor de zwakkere verkeersdeelnemer, namelijk de wandelaar. Met de VVD zou GL willen nadenken over andere fietsroutes; hier kan op een later stadium op terug gekomen worden. De heer Blonk denkt dat een schijnveiligheid gecreëerd wordt als het verboden voor fietsers is. Fietsers blijven fietsen. Met een verbod is het gevaarlijker dan met fietsen te gast. De heer Jumelet denkt niet, dat het om allemaal doorgaande fietsers gaat. Veel fietsers parkeren hun fiets voor de winkel om boodschappen te doen. Als dat verboden wordt, gaan mensen anderszins naar het centrum. De heer Ruijtenberg probeert helder te krijgen welke vraag nu gesteld wordt. Denkt de heer Jumelet, dat mensen dan voor de auto zullen kiezen? De heer Jumelet denkt, dat als er niet meer met de fiets voor de deur geparkeerd kan worden, men dan weer de auto pakt. Dan ontmoedigt men het fietsgebruik in het centrum. De heer Ruijtenberg denkt van niet. Er moet gekeken worden naar alternatieve fietsroutes om het veiliger te maken. Dan jaagt men fietsers niet de auto in. Op een later moment kan hier over gesproken worden. Wat de regenboog oversteek betreft, denkt GL graag mee over een andere invulling van de oversteek. GL houdt zich aanbevolen.

Wethouder Fortuyn zal het voorstel van de heer Blonk zeker overbrengen naar collega Abee, samen met wethouder Heuvelink, voor de commissie AB. De heer De Groot vraagt naar de interpretatie van de openingstijden. De wethouder heeft de tekst erbij. Het aantal verkeersbewegingen gaat absoluut afnemen; er staan geen tijdstippen bij. De wethouder is ervan overtuigd, dat er geen misverstanden zijn over de sluitingstijden tussen 12.00 en 19.00 uur. De wethouder wil het autoluw niet verplaatsen naar een andere tijd. Over fiets te gast kan een hele avond over doorgesproken worden. De wethouder vindt fiets te gast een prima oplossing met het oog op de inrichting van het gebied. Het zal zeker geen snelweg voor fietsers en scooters worden. Fiets te gast past in het beleid en geeft ruimte om gedrag te beïnvloeden. Het is een moreel appel, maar wel realistisch. Wethouder Heuvelink staat te popelen om ermee aan de slag te gaan.

De voorzitter concludeert, dat er het e.e.a. is toegezegd. Morgenavond komt het terug bij wethouder Abee in de commissie AB.

#### ***Stukken ter advisering aan de raad:***

##### **6.a Gemeentelijk Beleids- en Toetskader Windenergie Lansingerland**

De heer Neeleman zegt dat de gemeente een faciliterende rol in het geheel heeft. Met enige dwang van de provincie heeft de gemeente voorgenomen om windmolens te realiseren. Het valt op, dat enerzijds inwoners mee kunnen praten en meedenken. Aan de andere kant is er het dwingende karakter; de gemeente moet het overnemen als er geen initiatiefnemers zijn. De windmolens gaan er komen, met de druk van de provincie in de nek. Dat is een lastige rol. In hoeverre wordt inwoners een meedenkrol toebedacht, terwijl de windmolens er toch moeten komen, linksom of rechtsom. Hoe gaat men richting inwoners aangeven wat hun rol kan zijn? Welke betekenis kan een inwoner hebben? Anders wekt het alleen maar negatieve energie op bij inwoners. Het enige is dat inwoners een aandeel in een windmolen kunnen nemen. Die richting moet men niet opgaan. Als er een initiatiefnemer is en er is participatie nodig, is het de vraag of het crowdfunding kan zijn of dat dit lokaal moet. Wat is de rol van een windmolen, wie moeten daar aan mee doen? Het college doet het goed, door niet over te nemen wat inspreker beoogt, hoe goed dat ook bedoeld is. Wat is de grens van wat een inwoner kan betekenen?

De heer Alsemgeest kan zich vinden in het gemeentelijk beleid en toetsingskader. Er waren twee insprekers, waarvan de één geen molen wil en de ander wil participatie. WIJ is van mening, dat de

gemeente moet faciliteren en randvoorwaarden scheppend bezig moet zijn. De gemeente moet zich niet met de financiën bemoeien, maar uiteraard wel met de plek waar hij moet komen te staan. Blijf toetsen, zoals in het beleidsvoorstel staat.

De heer Van den Bogerd merkt op, dat de gemeente een taak heeft m.b.t. windenergie. Er ligt een goed toetsingskader voor om dit te realiseren in Lansingerland. Het traject om tot dit kader te komen, is een goed traject geweest met voldoende inspraak. Alle betrokkenen zijn goed gehoord. Het CDA was ervan overtuigd, dat inwoners en bedrijven voldoende profijt kunnen trekken met dit toetsingskader. Na de inspraak is het CDA toch licht gaan twijfelen. Kan de wethouder deze twijfel nog weg nemen? Kan de wethouder antwoord geven op de vraag van inspreker?

De heer Pat El merkt op, dat Lansingerland een opgave heeft m.b.t. windenergie. De VVD had liever een duurzame energieopgave gezien, die niet puur gebonden was aan windenergie, zodat de gemeente de keuze had gehad om te kiezen uit windenergie of aardwarmte of andere vormen. Staat de VVD te springen om de potentiële windmolens? Nee. Gezien het proces, de afspraken en de taakstelling die er ligt, lijkt het erop dat er weinig politieke ruimte is om niet aan de taakstelling te voldoen. Dit is een vraag aan de wethouder. Dan het document zelf. Er staan goede zaken in. Niet duidelijk is in hoeverre er nu of in een later stadium kaders worden meegegeven. Gaat de gemeente kosten maken aan de windmolens of niet? In het document staat iets over participatie. Er is een rapport van een agentschap van het ministerie van Economische Zaken 2009. Hierin staat dat als de participatiegraad van omwonenden hoog is, dan horen zij het geluid, maar dan ervaren zij het niet als overlast. Er is een verband tussen participatiegraad en ervaren overlast. Is de wethouder op de hoogte van dat rapport? Graag ook een reactie op wat inspreker zei over participatie. In het rapport staat, dat er minimaal 12mw moet worden opgewekt. Is er ook een bovengrens? Is er een eindeloze mogelijkheid om windmolens te plaatsen in Lansingerland? Het document zet een kader neer. De VVD mist iets over hoe de markt er nu uit ziet. In hoeverre sluit de 10% goed aan bij de marktvraag? De VVD gaat ervan uit, dat de wethouder zal reageren op de zorgen die er leven bij De Kruisweg.

De heer Hendrikse is voorstander van energietransitie. Dit is daar een onderdeel van. Het levert veel gedoe op en het is best ingewikkeld als er rekening gehouden moet worden met alle belangen om een fatsoenlijk document te maken. Het is zoeken naar houvast. De richting lijkt echter helder. Er moet snel een volgende stap worden gezet. Wel zorgelijk is het, dat insprekers een dergelijk geluid laten horen. NLS heeft een aantal aandachtspunten en De Kruisweg ervaart het nu al als rommelig en ruzieachtig. Wat zijn dan al die mooie woorden waard? Als er ook rekening gehouden moet worden met draagvlak, wat geeft dat dan aan houvast? Het gaat vanavond niet over het zoekgebied, maar welk houvast is er met het oog op het redelijke bezwaar.

Mevrouw Zwinkels zegt, dat windenergie vaak onder vuur ligt. Men kan niet maar door blijven gaan met onbeperkt gebruik van fossiele energie. Men kan er de ogen niet voor sluiten, dat fossiele energie schaars wordt. Daarop anticiperen is noodzaak. Windenergie is er één van. Daarom is het goed, dat de raad vorig jaar heeft besloten om hier 12 MW windenergie mogelijk te maken. Dat daar een beleid en toetsingskader voor nodig is, ligt voor de hand. L3B begrijpt, dat de kaders worden gevormd door de 9 genoemde leidinggevende principes. Kaders moeten voor de raad controleerbaar zijn. Dat zijn ze bijna allemaal, op één na, namelijk punt 2.3: een zo groot mogelijk evenwicht tussen de lusten en de lasten en een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing staat centraal. De tekst onder de kop is concreter. Daar wordt niet gesproken over een streven. L3B stelt voor de kop te wijzigen in: Er komt een zo groot mogelijk evenwicht tussen de lusten en de lasten en een goede ruimtelijk en landschappelijke inpassing staat centraal. Dank u.

De heer Markus vindt het een helder stuk. De verantwoording is naar de gemeente toe gehaald. Dit had ook bij de provincie kunnen blijven, maar de gemeente wil het in eigen hand houden. Daar is dit kader voor. De vraag is wel hoe men moet omgaan met dit kader. In het stuk staat dat het initiatief rekening houdt met de draagkracht van het landschap. Aan het eind van het document staat, dat indien een

initiatiefnemer niet voldoet aan een voorwaarde uit het toetsingskader of strijdig is met de ruimtelijke ordening, het weer wordt voorgelegd aan de raad. Dit is heel subjectief. In hoeverre is het een toetsingskader waar telkens van afgeweken wordt, zodat het terug moet komen naar de raad? Dan draagt het systeem niet bij aan een goede medewerking aan het mogelijk maken van windenergie in Lansingerland. Dat is het hogere doel, namelijk dat de gemeente een steentje bijdraagt. Participatie staat nu op 10-50%. Waarom is er niet voor één percentage gekozen? Dit lijkt nog open. Er kan nu in verschillende gevallen gekozen worden voor verschillende percentages. Hier zit vast een gedachte achter en die hoort de CU graag.

De heer De Groot vraagt zich af waarom Lansingerland windmolens wil. Om aan de statistieken te voldoen? Om aan het door de provincie opgelegde aantal MW te voldoen? Of wil men windmolens, zodat inwoners groene stroom kunnen krijgen en kunnen profiteren van de opwekking daarvan? Wat de PvdA betreft, is dit het laatste en daarom heeft de PvdA een aantal aanvullingen op het voorstel. De PvdA wil een wezenlijk andere insteek, namelijk geen 10% maar 100% participatie van inwoners en bedrijven van Lansingerland. Zij kunnen dan voor 100% profiteren van het verkrijgen van de groene energie en van de opbrengsten. De heer Markus vraagt of dit een eis is om een nastreefbaar doel. Dat is een wezenlijk verschil. De heer De Groot noemt dit een voorwaarde. Een eis dus. De heer Pat El vraagt of de PvdA die 12mw genoeg vindt. Of mogen het eindeloos veel windmolens zijn? Mevrouw Zwinkels vraagt of de inwoners dan ook 100% gaan investeren. De heer De Groot zegt dat er een eerlijk verdeelmodel bij hoort. Het voorstel is nu volgens het Groningse model m.b.t. aardgas. Er zijn partijen die profiteren en andere partijen dragen de lasten. De verdeling van lasten en lusten is niet goed geregeld. Wat de PvdA betreft, moet dit anders. Dat kan alleen als inwoners zelf meedoen. Dat moet ook langs een eerlijk verdeelmodel, zodat ook inwoners met wat minder geld mee kunnen doen. De PvdA zal er een amendement over indienen. De heer Neeleman begrijpt, dat de PvdA ervan uit gaat, dat een windmolen winstgevend is. Er zit altijd subsidie op. De heer De Groot zegt dat dit het uitgangspunt van het hele stuk is. Anders zouden particuliere investeerders er nooit in stappen. Vraag aan de wethouder: zit er een verdienmodel achter? De heer Neeleman denkt dat iemand ook wel uit idealiteit wil investeren in een windmolen. Dan kan het ook kostendekkend zijn. De heer De Groot wil een andere insteek; het niet aan de markt overlaten en ook niet aan alleen inwoners en bedrijven die geld hebben. De PvdA wil de energie ten bate laten komen van alle inwoners van Lansingerland. Mevrouw Zwinkels wil weten of inwoners dan ook 100% gaan investeren. De heer De Groot denkt aan een coöperatievorm, waarbij de gemeente een actieve rol zal moeten spelen. De heer Pat El wil weten of het voor de PvdA om 12mw gaat of dat het om meer windmolens gaat. De heer De Groot zou niet meer dan 12mw willen, misschien zelfs minder als er geen draagvlak is. Mevrouw Zwinkels wil weten of de gemeente mee moet doen in de coöperatie. Moet de gemeente er geld in steken? Dat wil L3B niet en dit staat ook duidelijk in de stukken. De heer De Groot ziet manieren, bijvoorbeeld via de bank Nederlandse Gemeenten, waarbij de gemeente voor 0% rente of negatieve rente voor financieringsvormen kan zorgen om dergelijke initiatieven te ondersteunen. Daarnaast komt er € 2mld subsidie beschikbaar, wat gebruikt kan worden voor realisatie. De heer Alsemgeest vraagt of de PvdA bedoelt, dat de gemeente gaat investeren voor windenergie voor inwoners. De gemeente verkoopt juist de aandelen Eneco. De heer De Groot denkt, dat hij dan niet geluisterd heeft naar het antwoord van zojuist.

De heer Ruijtenberg merkt op, dat de gemeente Lansingerland volop inzet op duurzaamheid. Toch blijkt dat niet uit dit voorstel. De gemeente moet 12mw aan windenergie realiseren en heeft daarvoor 3 locaties aangewezen. Waarom maar 3? Zijn er meer locaties onderzocht? Hoe is men tot die locaties gekomen? De heer Markus merkt op, dat dit punt al in de commissie besproken is. Dit lijkt afgehandeld. De heer Ruijtenberg wilde nog zeggen, dat de gemeente bevoegd is tot locaties van 5mw. Men had dus meer locaties kunnen onderzoeken. Maar hij zal dit overslaan. De voorzitter wijst hem op de klok. Deze punten zijn al behandeld. De heer Ruijtenberg vraagt hoe de gemeente omgaat met vergunningen voor andere gebieden. Zijn er aanvragen voor vergunningen? Markering op bladen zijn niet toegestaan, maar in sommige situaties zou dit juist wel wenselijk zijn. Wat is de afweging van het college om dit niet toe te staan? Er zijn alleen 3-wiekige turbines toegestaan. Waarom geen verticale? Deze hebben minder impact op de omgeving en een minder hoog profiel. Ter versterking van acceptatie en participatie stellen

initiatiefnemers een bovenwettelijk bedrag beschikbaar. Wat is het wettelijk bedrag? Waarom moet het in Lansingerland hoger zijn? Hoe is dat in andere gemeenten geregeld? Volstaat de faciliterende rol van de gemeente? De gemeente heeft vragen van GL beantwoord bij de najaarsnota: minder dan 3% van het gemeentelijk vastgoed gebruikt energie die lokaal en duurzaam wordt opgewekt. Een actievere rol lijkt GL verstandiger. Het gemeentelijk gebruik is ongeveer gelijk aan één turbine. GL roept op tot een onderzoek naar het bouwen van een gemeentelijke turbine en een eventuele aanzuigende werking op andere ontwikkelaars van windturbines.

De voorzitter hoort een aantal technische vragen. Deze hadden van tevoren gesteld kunnen worden.

Wethouder Heuvelink heeft antwoorden op de technische vragen van GL niet paraat. Hij stelt voor om de webcast terug te kijken om antwoord te kunnen geven. De heer Neeleman vraagt of de gemeente de rol van de ontwikkelaar gaat overnemen, refererend aan een zin uit de overeenkomst met de provincie, dat als een ontwikkelaar zich terug trekt, de gemeente op zoek gaat naar een andere ontwikkelaar. Dat klopt. De gemeente heeft een inspanningsverplichting om die 12mw te realiseren. Dat betekent niet, dat als elke ontwikkelaar afhaakt, de gemeente achterover leunt. Lansingerland zal de promotie doen; bij potentiële investeerders in windenergie moet Lansingerland onder de aandacht gebracht worden. Dat is wat anders dan zelf gaan ontwikkelen; dat gaat de gemeente niet doen. Dat is ook niet met de provincie afgesproken en staat ook niet in het kader. De heer Neeleman wijst erop, dat mensen moeten gaan samenwerken, participeren met omwonenden, in welke vorm dan ook. Er moet overleg gepleegd worden. In hoeverre kan je overleg plegen, als die windmolens er te allen tijde moeten komen. Wethouder Heuvelink wil twee soorten participatie onderscheiden. Men kan participeren over het beleid; dat is het beleid wat nu voor ligt. Er is een aantal gremia geweest, die hier iets over gezegd en gedaan heeft. Dit beleid wordt straks vastgesteld of niet, waarmee die fase voorbij is. Wat nog wel kan, is participeren over de daadwerkelijke plaatsing van een windmolen en wat daar allemaal bij komt kijken. Daarvoor zitten de participatievoorstellen in de beleidsnota. Dit zijn 2 verschillende dingen. Mocht het beleid ooit weer op de schop gaan en aangepast worden, dan komt men opnieuw in een beleidsparticipatie terecht. Het CDA vraagt te reageren op de inspraak van de heer Van der Woude. Een aantal dingen moet uit elkaar gehaald worden. Wat wordt voorgesteld in het stuk? Het stuk wil, dat wanneer er windmolens worden opgericht er zoveel mogelijk wordt aangesloten bij lokale belangen, dat kan een bedrijf zijn of een groep mensen. Een windmolen kan als onderdeel van een bedrijf opgericht worden of het kan solitair opgericht worden. Als het als onderdeel van een bedrijf wordt opgericht, doet men iets aan verduurzaming van een bedrijf, namelijk het opwekken van duurzame stroom. Voor elke windmolen moet een participatieplan ingediend worden, waarin afspraken komen te staan over de verdeling van de rekenen. Het gaat om een bedrag van € 0,40 tot € 0,50 per kWh. Dat komt beschikbaar voor mensen in de omgeving; dit kan in een aantal vormen, zoals een gebiedsfonds of een participatie of korting op de energierekening. De ontwikkelaar heeft de vrijheid om met de omgeving tot een afspraak te komen. Hiermee wordt de verandering van hinderlijke aspecten bevorderd. De heer Van der Woude heeft het over een andere participatie, namelijk het eigenaarschap van de windmolen. Stel dat Eneco een windmolen neerzet, dan is hij 100% eigenaar. Dan gaat het niet om een lokaal bedrijf. In een dergelijk geval kan geëist worden, dat er 50% eigenaarschap van een burgercoöperatie is. Bij bedrijven is er al sprake van een samenwerking tussen een lokaal bedrijf en een energiebedrijf. Bij solitaire windmolens is het een redelijk argument, want daar is geen link met een lokaal bedrijf. Voor dit eigenaarschap wil de gemeente niet vastleggen, dat het per se 30% of 50% moet zijn; dat is de onderhandelingsruimte van partijen. Waarom geen 100%? Feitelijk zegt men daarmee, dat er maar één partij is, die in Lansingerland windmolens mag ontwikkelen, namelijk een burgercoöperatie. Dat is erg tricky, want daarmee wordt een monopoly positie gegeven. Ten tweede is dat nogal ingewikkeld, omdat men te maken heeft met grondposities op Bleizo en Prisma, maar ook in het glastuinbouwgebied, die niet vrij beschikbaar zijn. In veel gevallen willen eigenaren van gronden hun grond als onderdeel van hun bedrijf in de markt zetten. Samengevat: participatie, waarbij afspraken worden gemaakt over een deel van de opbrengst. En participatie bij een solitaire windmolen. De heer De Groot vraagt zich af of het moeilijk is of dat het niet kan. Hij hoort uit de woorden van de wethouder, dat het heel moeilijk is, maar niet dat het niet kan. Wethouder Heuvelink zegt, dat er besloten kan worden, dat er 50% geparticipeerd moet worden of 80% of

100%. Er zijn geen wettelijke regels hierover. De wethouder heeft er niet voor gekozen, omdat hij vindt dat het niet past bij de situatie in Lansingerland. Als men geen windmolens zou willen, gaat het misschien om tactiek. Ten tweede vindt de wethouder, dat de markt een kans gegeven moet worden. Een burgerparticipatie is daarbij ook gewoon een partij, die een goed aanbod neer moet leggen. De tijd laat zien, dat er weldegelijk gesprekken mogelijk zijn tussen burgercoöperaties en andere partijen, waarbij tot een gezamenlijke oplossingen gekomen wordt. De heer De Groot vraagt of de wethouder erover nagedacht heeft om zelf een coöperatie op te richten. Wethouder Heuvelink zegt dat dit de gemeente expliciet verboden is door de raad. Het is derhalve geen uitgangspunt. Is er politieke ruimte om niet aan de taakstelling te voldoen? Nee, die politieke ruimte is er niet. Gaat de gemeente kosten maken aan de windmolens? Nee, want de gemeente gaat niet participeren. Misschien als het voorstel van de heer De Groot erdoor komt, dan wel. Relatie overlast en participatiegraad: ja, dat is bekend bij de wethouder. Daarom is participatie opgenomen in het stuk. Is minimaal 12mw ook maximaal of eindeloos windmolens plaatsen? Nee, er worden niet eindeloos windmolens geplaatst. Het is beperkt tot dit gebied; buiten het gebied is het verboden om windmolens te plaatsen van meer dan 5mw. Het was een spel met de provincie, die zei: minimaal 12mw. De wethouder heeft die 12mw als opgave aangehouden. In de tekst staat derhalve: tenminste 12mw. In de tekst zit iets dat een volgende windmolen niet geweigerd kan worden, maar de wethouder maakt zich er meer zorgen om dat die 12mw een plek krijgt, dan dat er teveel zouden komen. De kans dat er eindeloos veel windmolens komen, acht de wethouder niet groot. Dan de zorgen van De Kruisweg: de vereniging heeft het over het zicht, want er zijn al vele masten. De oplossing die zij aandraagt, namelijk niet aan de noordrand, daar kan de wethouder niets mee. De provincie heeft dat gebied bestemd. Als de wethouder de beleidsnota daarvoor niet van toepassing verklaart, dan gelden er daar nog minder regels. De wethouder geeft toe, dat het gebied met al die masten niet het mooiste gebied is. De windmolens zullen daar opnieuw een visueel element vormen. De wethouder kan het niet mooier maken. Men houdt van windmolens of niet, maar ze kunnen niet weggepoetst worden. Daarom is een aantal eisen neergelegd, waarmee gestuurd kan worden op het landschappelijke beeld en de plaatsing van de windmolens. Het moet in een 3D visualisatie weergegeven worden; de impact moet duidelijk zijn. Dit moet onderdeel zijn van de participatie. Als het gaat om het zicht zijn er minder harde eisen om af te dwingen dan met een objectieve norm als geluid. Wordt daarmee alles naar de raad getrokken? De wethouder denkt, dat het college er heel strikt in zal zijn. Wat hem betreft, komt het niet telkens naar de raad. De suggestie van L3B kan prima overgenomen worden; de titel kan aangepast worden. Een percentage tussen de 10 en 50 geeft ontwikkelaars de ruimte om er zelf uit te komen. Over het verdienmodel heeft de wethouder het gehad. De PvdA doet een oproep tot het bouwen van een gemeentelijke windmolen. De raad heeft echter een kader gesteld aan de voorkant; als de PvdA dit wil veranderen, zullen ze politieke actie moeten ondernemen. De voorzitter heeft van de PvdA begrepen, dat er een amendement aan komt.

#### *Tweede termijn*

De heer Neeleman spreekt zijn dank uit voor hetgeen gezegd is. Hij kan daar helemaal achter staan. Richting inspreker is het standpunt ook nog duidelijk verwoord. In het stuk staat een aantal essentiële punten, en dat is al dan niet 50% deelname van inwoners. Hij vindt dat de wethouder een wijs besluit neemt op dat punt. De wethouder heeft goed geduid hoe de opbrengsten naar de omgeving vloeien; het gaat om € 0,40 of € 0,50 per MWh. Dat is niet heel veel, voor een molen van 150m hoogte zou dat neerkomen op € 3700 per jaar. Als er bijeenkomsten georganiseerd moeten worden, is dat zo op. Een half jaar geleden ging het in een stuk over 225mw, of 45 windmolens van 5mw, terwijl er nu 12mw gerealiseerd wordt omdat dit het uiterste is. Als de gemeente niets doet, kan men niet zeggen dat de gemeente duurzaam is. Die 225mw aan windmolens uit het stuk over energietransitie 2040 worden niet in deze gemeente geplaatst. Dit moet nog even gezegd zijn. Niemand wil het in de achtertuin hebben. Dit is al erg genoeg. Op wat kantlijnen na, kan hij het er mee eens zijn.

De heer Pat El bedankt de wethouder voor de duidelijke antwoorden. De wethouder stelt, dat er politiek geen ruimte is om geen windmolens neer te zetten. Als over een paar maanden een aantal ondernemers op de stoep staat, die 5 of 6 MW duurzaam kan opwekken, niet met windmolens maar met bijvoorbeeld

aardwarmte, ziet de wethouder hier dan ruimte voor? Wil het college de onderhandeling met de provincie dan weer aangaan? Of zit het vast? De heer Neeleman vraagt of bedoeld wordt, dat een ondernemer die energie met zonnecollectoren wil opwekken en dat die windmolen dan niet hoeft. De heer Pat El bedoelt dit bij voorbeeld. Een tweede vraag: als er een aanvraag komt voor nog 6mw terwijl er al 12mw is, dan zou de wethouder dit in principe goed moeten keuren, als het voldoet aan alle eisen. Dan is het de vraag of de raad de kaders wel duidelijk genoeg gesteld heeft. Kan de wethouder dit toelichten?

De heer De Groot zal bij het amendement ook meteen de gemeentelijke windmolen mee nemen.

Wethouder Heuvelink kan de twee vragen helder beantwoorden. Stel, dat een ondernemer een ander voorstel heeft m.b.t. energiewinning, dan gaat de wethouder met hem in gesprek en zal hij proberen die 12mw los te futselen, maar het helpt niet voor de opgave voor windenergie. De gedeputeerde is daar heel straight en helder in geweest, 12mw windenergie is 12mw windenergie. Dit heeft te maken met het nationale windenergie akkoord; er is taakstellend een aantal megawatt windenergie opgelegd. De wethouder zou zelf ook graag iets meer flexibiliteit willen hebben, maar dit is de realiteit. Als die 12mw gerealiseerd is, heeft de wethouder geen reden om meer te weigeren, zoals het nu gesteld is. De raad kan overwegen het te maximeren, maar dat zou niet in lijn zijn met hetgeen met de provincie is afgesproken. Daarbij is minimaal 12mw afgesproken; de uitkomst van een onderhandeling. Het gebied zou uitgebreid worden en daarbij werd gesteld, dat er meer windmolens neergezet zou kunnen worden. Dat vond de wethouder van niet, omdat hij twijfels had of het zou lukken op de beperkte locatie. De heer Pat El vraagt of het te overwegen is om die boventallige megawatt te koppelen is aan andere vormen van duurzame energie dan windmolens. De VVD voorziet een risico; de provincie zal naar Lansingerland komen als men meer windmolens nodig heeft, omdat Lansingerland geen bovengrens heeft gesteld. Wethouder Heuvelink denkt niet dat dit een correcte gedachte is. Andere gemeenten stellen ook geen bovengrens. De provincie heeft een taakstelling opgelegd. De gemeente moet ruimtelijk faciliteren. De wethouder spant zich in, maar er is geen resultaatsverplichting. Als die 12 niet gehaald wordt, omdat de omstandigheden zo blijken te zijn, dat het niet lukt, dan komt de gedeputeerde om op die 12 te wijzen. Andersom, als er vanaf 12 alles geweigerd wordt, dan stelt de provincie dat het om een resultaatsverplichting ging. Dit wordt redelijk subtiel gespeeld. De wethouder raadt het af. In de praktijk zal het niet nodig blijken, terwijl het wel ingewikkeld is.

De voorzitter wijst op alle informatie over windmolens in het verleden. De antwoorden zijn helder. De heer Pat El voelt zich gedwongen om deze discussie voort te zetten in de raad.

De voorzitter constateert, dat het voorstel als bespreekstuk behandeld kan worden in de raad, gezien het amendement van de PvdA.

## **6.b Visie op duurzame gebiedsontwikkeling**

De heer De Groot heeft er inhoudelijk niet veel op aan te merken, maar wel m.b.t. de inzet van de kaders. Wat gebeurt er als dit aangenomen wordt? Zit er een instrumentarium achter om de doelen daadwerkelijk te realiseren? Dat kunnen verordeningen zijn of overeenkomsten of verboden, maar dat kan ook geld zijn, wat de gemeente investeert. Allerlei zaken die ervoor moeten zorgen, dat wat erin staat ook gerealiseerd wordt. Wat gebeurt er als dit aangenomen wordt? Heeft het zin om het aan te nemen? Kan het ook niet aangenomen worden? Gebeurt er dan niets? Wat is het nut van het stuk?

De heer Ruijtenberg is ambivalent over deze visie. Uiteraard is het nodig om een richting aan te geven en GL begrijpt, dat men niet strenger kan zijn dan de wetgeving. GL is verheugd dat het een levend document is. Toch mist GL de ambitie. Waarom alleen woningbouw? Juist op bedrijventerreinen valt veel te winnen. Verder mist GL elke vorm van visie op de uitdaging om van gas los te gaan bij bestaande bouw. Wordt hier reeds onderzoek naar gedaan? Zo ja, wanneer wordt de raad hierover ingelicht? Zo nee, waarom niet? De gemeente Leiden heeft al zo'n plan op wijkniveau. Dit zou ook mogelijk moeten zijn in

Lansingerland. Verder blijft het een richtlijn. Projectleiders dienen maximale inspanning te verrichten om de criteria in de planontwikkeling te verwerken. Wie controleert of zij dit ook daadwerkelijk gedaan hebben? Wat als zou blijken dat dit niet gedaan is? Welke gevolgen zijn er dan? Het lijkt erop, dat het college een schijnbare duurzame ambitie wil laten zien, zonder af te wijken van het landelijk minimum. Waarom worden er bij de bouw van woningen geen eisen gesteld aan het percentage grondstoffen dat hergebruikt wordt? Enkel 10-20% dat herbruikbaar is na sloop. Dat is landelijk beleid en toont geen ambitie. Echter, juist omdat het een levend document is, zal GL toch instemmen en het een volgende raadsperiode gaan aanscherpen.

De heer Markus merkt op, dat er ook nog een visie duurzaamheid wordt vast gesteld. Stel, dat daar een torenhoge ambitie in neergelegd gaat worden. Past dit document dan nog in die torenhoge ambitie? Of moet dit document dan compleet aangepast worden? Als dit niet gehaald wordt, welke ambitie op hoger niveau wordt er dan niet gehaald? Dat is de worsteling van de CU.

Mevrouw Zwinkels bedankt voor het duidelijke kader duurzame gebiedsontwikkeling (dgo). Dat er flexibele kaders moeten zijn, ligt voor de hand, omdat ontwikkelingen heel erg snel gaan. Goed is het dat jaarlijks over de resultaten zal worden gerapporteerd, zodat de kaders door de raad kunnen worden bijgesteld. L3B stelt voor om op korte termijn in te zetten op het aanvullend niveau en wanneer het mogelijk is naar het verbeterd aanvullend niveau te gaan. Het is goed in de visie duurzame gebiedsontwikkeling met name aandacht te schenken aan de thema's energie, circulaire grondstoffen, d.w.z. hergebruik van materialen, en klimaatadaptatie, d.w.z. het beter beheersen van regenwater, met name betreffende buffermogelijkheden van het regenwater. L3B wenst het college veel wijsheid met het ontwikkelen van een duurzame gebiedsontwikkeling.

De heer Jumelet had twee vragen, waarvan de eerste al gesteld is door de PvdA en CU. De tweede vraag is: wat zijn in feite de indirecte kosten voor de gemeente Lansingerland? Zodra er allerlei eisen gesteld gaan worden bij woningbouw, dan betekent dat ook iets voor de grondprijs. Heeft de gemeente in beeld waar het over gaat? Heeft de gemeente dat er dan ook voor over? Als er bij een bouwlocatie hoge duurzaamheidseisen gesteld worden, dan zullen de kosten niet alleen gedragen worden door de kopers van de woningen, maar dan zal er ook iets gebeuren met de grondprijs. Dit betekent voor de gemeente een financiële consequentie. Is dat ook zo? Of is dit een misvatting? Als het zo is, hoe kijkt de wethouder er dan tegen aan? Zijn er dan voorzieningen getroffen voor de mindere opbrengst van de grond?

De heer Neeleman begrijpt, dat het om kaders en richtlijnen gaat, die nog niet onder dwang opgelegd worden bij projecten, maar dat het wel het ambitieniveau van de gemeente is. Met dit ambitieniveau moet uitgesproken worden, dat het de gemeente geld mag kosten. Duidelijk is aangegeven, waar het nog wel ingebracht kan worden en waar niet meer. In Wilderszijde kan het nog wel. Drie jaar geleden heeft een actualisatie plaats gevonden bij de kavels, die tegen Rotterdam aanliggen. Hierbij is gezegd, dat er € 30.000 van de grondprijs wordt afgetrokken per individuele kavel, omdat daarbij de verplichting is gesteld om aardwarmte te gebruiken. Hij wil hier geen oordeel over uitspreken, maar het is wel een kwalificatie, dat als men iets wenst er wel een prijskaartje aan vast zit. Die logica begreep hij toen, maar dat mist hij in dit stuk. Als de gemeente een ambitie heeft en men wil het ambtelijk uitvoeren, dan zit er een prijskaartje aan vast. Men kan ook zeggen, dat een ambitieniveau niet verplicht is, maar dat zou hij niet zo gemakkelijk accepteren. Een ambitieniveau gaat geld kosten. Het stuk heeft leuke en goede ambities, weinig op aan te merken, ook al zijn sommige totaal niet uitvoerbaar.

De heer Van de Bogerd heeft ook vragen over het prijskaartje. Er gaat onderhandeld worden. Wat als er meer kosten komen voor rekening van de gemeente? Komt het college dan bij de raad terug?

De heer De Graaf merkt op, dat leefbaarheid vanavond meerdere malen is genoemd. Om leefbaarheid te behouden is het goed, dat duurzaamheid vandaag op de agenda staat. Dank daarvoor. Dit is een mooie, eerste aanzet. Helaas is het ook niet meer dan een eerste aanzet. De VVD vraagt zich af hoe het stuk geoperationaliseerd gaat worden. Ook het kostenplaatje. De VVD maakt zich niet zozeer zorgen over

eventuele kosten voor de gemeente, maar bepaalde kosten en investeringen worden verwerkt in huizenprijzen. Dat doet de vraag rijzen: wat is de impact hiervan op de woningmarkt in de gemeente? Welke prijselasticiteit is daar van toepassing? Wat is het mechanisme wat gaat optreden? Is dat onderzocht?

Mevrouw Den Heijer heeft twee opmerkingen. Mooi, dat deze ambitie nu vast gelegd wordt en dat een aanvullend niveau wordt nagestreefd. Lastig om te beoordelen hoe ambitieus het precies is, maar het is een mooie eerste stap. Wat is het precies voor kader? Is het een richtlijn voor projectleiders als ze met projecten aan de slag gaan? In hoeverre moet de raad dit dan vaststellen? Als het een richtlijn is, hoe gaat het dan precies leven? Het is geen inspirerend document voor projectleiders om mee aan de slag te gaan m.b.t. duurzaamheid. Als het echter als kader voor de gemeenteraad gelezen wordt, waarin afspraken worden gemaakt, dan is het de vraag hoe het verder gaat. Kan dan niet beter gesteld worden, dat initiatieven getoetst worden aan dit kader? Dit is niet terug te lezen in dit stuk. Het is een visie, maar het wordt vastgesteld als een kader, dat is verwarrend. D66 heeft een motie ingediend m.b.t. 'van gas los'. Hoe is dit verwerkt in de notitie? Op de projectenlijst staat het plein bij 't Vierkantje er niet bij. Waarom niet? Andere projecten staan er wel bij.

Wethouder Heuvelink zegt, dat het kader duurzame gebiedsontwikkeling woningbouw een kader is, die criteria mee geeft wanneer iets een duurzame gebiedsontwikkeling is in drie verschillende ambitieniveaus, namelijk wettelijk, aanvullend en een nog hoger niveau. Het is een handvat voor de organisatie en voor projectleiders om te weten waar een project op gestuurd moet worden om ervoor te zorgen, dat het meer duurzaam is dan wat vandaag de dag geproduceerd wordt. Het kan toegepast worden op 2 soorten projecten, namelijk datgene wat nieuw gedaan gaat worden, aan de voorkant, en bij wat al loopt. Dit betekent dat aan de voorkant van een nieuw project een ambitieniveau wordt vastgesteld. In gesprek met de initiatiefnemer wordt aangegeven, dat het aanvullend niveau gebruikt wordt. Dan wordt het een opdracht, dat de plannen hieraan voldoen. De andere kant van het verhaal is, dat er veel lopende projecten zijn, waarvan men wil dat het bijgestuurd wordt. Dat het ambitieuzer wordt dan het nu is, maar daar zitten veel consequenties aan i.v.m. contracten. De heer De Groot vraagt wat er gebeurt als een nieuw project er niet aan voldoet. Wethouder Heuvelink legt uit, dat bij een particulier initiatief een anterieure overeenkomst gesloten wordt. Daarin probeert men e.e.a. vast te leggen; zo wordt geprobeerd dit af te dwingen. Men mag echter niet meer eisen, dan wat wettelijk gesteld wordt. Een onderhandelaar zou onder bepaalde eisen uit kunnen als het geen wettelijke eis is. Als de gemeente een project heeft met een ontwikkelaar, zoals Wilderszijde, dan gaat het om een andere situatie. Dan zit de gemeente aan het stuur en zijn er meer mogelijkheden. De heer Neeleman begrijpt, dat het dus niet werkt bij particuliere initiatieven. Daar gelden alleen de wettelijke eisen. Dat zegt wethouder Heuvelink niet. Bij een anterieure overeenkomst kunnen veel dingen vastgelegd worden. Dan gebeurt in de praktijk ook. Hier zit echter wel een grens aan als iemand het niet wil. Als hij zich beroept op de wet, dan heeft hij daar de ruimte. Dat betekent niet, dat het instrument in de praktijk niet werkt, want met veel mensen kan er wel het gesprek over gevoerd worden. De gemeente is op zoek naar instrumenten om het net wat verder te krijgen dan het wettelijke niveau is. Als de gemeente achterover gaat leunen, gebeurt er niets. Dat is niet de bedoeling. Nut en noodzaak lijkt helder. Het college probeert bij te dragen aan een aantal opgaven, die te maken hebben met CO2 reductie, energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. En dan sneller dan op basis van de huidige regelgeving. Dit kader is een reactie op een aantal moties die de raad heeft aangenomen, waarin gevraagd is om hier bij nieuwbouw op te sturen. Dit is de reden waarom het vooruitloopt op de visie, die in ontwikkeling is. Als de visie torenhoge ambities heeft, dan moet het kader aangepast worden. De wethouder verwacht dit niet. Hij verwacht dat men in die laatste categorie terecht komt, dat plus plus pakket. Dan de kosten. Het college heeft geen totaalplaatje kunnen maken van wat het gaat kosten. Ten eerste omdat het over projecten in de toekomst gaat. Een aantal lopende projecten is in beeld gebracht, waar de gemeente heronderhandeling wil doen. De gemeente weet niet wat dit gaat kosten, noch of de kosten daadwerkelijk bij de gemeente terecht gaan komen. In een onderhandeling zijn 3 partijen, waarover de kosten verspreid kunnen worden, namelijk de ontwikkelaar, de eindconsument en de gemeente. Niet duidelijk is hoe dit uitpakt. Er zijn twee beslispunten. Het kader wordt vastgesteld; dit is het uitgangspunt voor alle toekomstige

woningbouw. En de heronderhandelingen worden aangegaan. Bij de grondexploitatie komt terug wat het financiële effect hiervan is. Dat is het moment, waarop de raad een besluit kan nemen. Mevrouw Den Heijer vindt het verwarrend. Het stuk heet duurzame gebiedsontwikkeling, maar het gaat alleen over woningbouw. Wethouder Heuvelink legt uit, dat woningbouw een gebiedsontwikkeling is. Het gaat om een woningbouwgebied. Mevrouw Den Heijer bedoelt, dat een gebied meerdere functies kan hebben. Wethouder Heuvelink legt uit, dat het ook over de openbare ruimte in een dergelijk gebied gaat. Het college heeft ingespeeld op de moties, waarin staat dat er voor de woningbouw een slag gemaakt moet worden. Dit document loopt vooruit op de visie. Andere onderdelen moeten ook nog aangepakt worden. De wethouder vervolgt zijn beantwoording. Het college heeft niet gekeken naar de prijselasticiteit. In de motie 'van gas los' is onderscheid gemaakt tussen nieuwbouw en bestaande omgeving. Dit zijn twee aparte opgaven. In een bestaande omgeving gaat het om het vorm geven van een transitie, waarbij inwoners dingen moeten vervangen en moeten investeren. Ook gaat het over energie-infrastructuur. Er liggen gas- en elektriciteitsleidingen die vervangen moeten worden. Dat is een ander vorm van aanpak. De gemeente staat hierbij nog helemaal aan het begin; hier moet nog iets op verzonnen worden.

#### *Tweede termijn*

De twijfels van de heer De Groot zijn nog niet weg genomen. Hij heeft er moeite mee, dat er kaders vast gesteld worden, die afhankelijk van de onderhandelingen anders uit kunnen pakken. Dit is een lastige positie voor de gemeente. Een goede onderhandelaar hoeft aan minder eisen te voldoen. Daar heeft de PvdA principieel moeite mee. Ook is geen zicht op de consequenties van het aannemen van het stuk. Er zijn kaders; bij de lopende projecten zal hier over gesproken gaan worden, maar het heeft ook consequenties voor nieuwe projecten, zoals grondexploitatie. Dit is nog niet te overzien. Moet de raad dit stuk aannemen, terwijl het nog niet te overzien is? Dat is de vraag. Hoe gaat de wethouder hiermee omgaan?

De heer Ruijtenberg bedankt de wethouder voor zijn openheid en eerlijkheid m.b.t. 'van gas los'. De gemeente staat nog echt aan het begin van het traject. Kan de wethouder aangeven, wanneer men gaat beginnen met nadenken over deze transitie?

De heer Jumelet voelt mee met wat de heer De Groot aangeeft. Dit is ook zijn zorg, een grote zorg. Met name als de grondexploitatie aangepast gaat worden, want dit komt in een later stadium pas boven tafel. Wellicht zijn er dan al afspraken gemaakt, waarmee men aan de slag is gegaan. Dan komt de rekening nog. Hoe opportuun is de raad dan? Bij kleine projecten is het wellicht te overzien, maar bij grote projecten is het de vraag hoe principieel men is m.b.t. duurzaamheid. Het zit een beetje tegen een blanco cheque aan. WIJ is bang, dat men zich verkijkt op de consequenties.

De heer Neeleman heeft de wethouder aangehoord. Deze probeert duurzaam bouwen bij onderhandelingen eruit te halen. Er zijn veel mogelijkheden bij Wilderszijde. Dan zijn er 2 opties. Als de markt erom vraagt, gaat de ontwikkelaar gewoon bouwen, want het is verkoopbaar. Dan hoeft de gemeente niets te doen. Maar het kan ook zijn, dat de gemeente erom vraagt en de markt niet. Dan gaat het om een kostenpost. In de eerste termijn noemde hij het voorbeeld van de vrije kavels met € 30.000 korting, omdat er aardwarmte gebruikt moet gaan worden. Stel, dat het in een rij woningen gaat om € 10.000. Dan gaat het om € 25mln. Waarom komt de wethouder niet met een prijskaartje als hij er zelf wel één kan maken?

De heer De Graaf sluit zich aan bij de heren De Groot en Jumelet. Het is niet helemaal helder waar ja of nee tegen gezegd wordt. Het is aan de ene kant niet dwingend, maar het kan wel gevolgen hebben voor de grondexploitatie. Hoe het uitpakt is niet helder.

Mevrouw Den Heijer blijft het lastig vinden om de betekenis goed uit de stukken te halen. Als het een richtlijn is voor projectleiders, dan is nog niet duidelijk is hoe het binnen de organisatie verder gaat leven, zodat mensen er mee aan de slag gaan. Als de projectleider een inspanning heeft gedaan, die niet

gelukt is, hoe krijgt men dan terug te zien wat die inspanningen zijn geweest? Misschien kan de terminologie beter in het stuk, zodat duidelijk is hoe ermee wordt omgegaan.

Wethouder Heuvelink gaat in op de vragen m.b.t. de consequenties bij nieuwe projecten. Aan de voorkant van een project moet de ambitie vast gesteld worden. De beleving van het college is, dat het college de ambitie vast stelt. De wethouder begrijpt, dat er een behoefte bij de raad leeft om meer te sturen op het ambitieniveau; dat er een inschatting wordt gemaakt van de consequenties. Daar moet de wethouder even over nadenken, want daar heeft hij nog niet in voorzien. Wellicht komt hij terug met een aanvulling op het voorstel. De heer Neeleman hoort het woord niet, maar hij begrijpt, dat het gaat om financiële gevolgen. Wethouder Heuvelink ziet 2 elementen. Hoe wordt aan de voorkant de ambitie vast gesteld en hoe is dat te controleren? En is er een financiële inschatting van te maken? De wethouder gaat zich hier over buigen. De voorzitter vraagt of dat voor de behandeling in de raad komt. Wethouder Heuvelink wil dit voor de behandeling doen.

De voorzitter constateert, dat het voorstel als hamerstuk-tenzij behandeld kan worden in de raad.

#### **Eindpunten:**

##### **7a. Actualiteiten uit het college**

HSL: De heer Pat El leest in de rapportage, dat er een vergadering is geweest op 13 december. De heer Markus merkt op, dat die notitie al besproken is.

##### **7b. Actualiteiten uit de commissie**

Geen opmerkingen.

##### **7c. Verbonden partijen**

Geen opmerkingen.

##### **8. Rondvraag en sluiting**

De heer Van der Burg, Meerpolder, wijk Havenstraat en omgeving: Bezorgdiensten krijgen steeds meer te doen. Nu het natter wordt buiten, rijden ze gewoon door het plantsoen heen als ze snel bij iemand voor de deur willen zijn. Hier ontstaan grote problemen door, met blijvende schade tot gevolg. In het voorjaar dreigt dit voor rekening van de gemeente te komen. Wat kan hier tegen gedaan worden? Is de gemeente bekend met dit probleem? Wethouder Fortuyn heeft een foto gezien, waarbij een koeriersdienst gebruik maakt van fietspaden. Ze maken hier oneigenlijk gebruik van tussenverbindingen. De gemeente is dus bekend met het probleem. Op dit moment is niet in te schatten hoe groot het probleem is. De gemeente is zeer terughoudend met het plaatsen van paaltjes, het enige middel om dit tegen te gaan, omdat het vaak letselschade veroorzaakt bij fietsers. Dit is met de fietsersbond besproken, omdat het disproportioneel is. Bovendien moet de gladheidsbestrijding effectief kunnen opereren met zo min mogelijk obstakels. De gemeente kan in gesprek gaan met de buurt om te kijken wat eraan gedaan kan worden. Men moet elkaar informeren en elkaar erop aanspreken. De heer Van der Burg ziet ze niet alleen op fietspaden, maar ze rijden ook door het plantsoen heen om voor de deur uit te kunnen stappen. Ze rijden sporen in het gras met kosten voor de gemeente. Wethouder Fortuyn vindt dit evident. De BOA is niet overal. Het gaat om gedrag. Inwoners zelf zouden deze mensen moeten aanspreken. De wethouder begrijpt het probleem, maar het moet onderling met elkaar opgelost worden.

De heer Jumelet, bankjes: WIJ heeft al meerdere malen in diverse gremia gevraagd om de bankjes terug te plaatsen op het kerkplein in Bergschenhoek. Een paar keer is opgemerkt, dat dit zou gebeuren, maar tot op de dag van vandaag ontbreken ze nog. Wellicht dat de wethouder die over straatmeubilair gaat kan vertellen wanneer de bankjes geplaatst gaan worden. Wethouder Fortuyn heeft geen flauw idee waar de bankjes gebleven zijn. In de commissie AB komt het centrumgebied Bergschenhoek ter sprake. De wethouder gaat ervan uit dat het morgen aan de orde komt. De heer Jumelet wil het niet groots aanpakken; het gaat maar om 2 of 3 bankjes. Deze stonden op het kerkplein, maar zijn weg gehaald door

het college. Als dit verbonden wordt aan de centrumvisie wordt het wellicht 2020. De voorzitter stelt voor om te kijken waar de vraag gebleven is. Als de griffie het noteert, kan de wethouder schriftelijk antwoorden. De heer Dieleman ziet het centrumplan Bergschenhoek niet op de agenda staan van de commissie AB. De voorzitter heeft al een oplossing gegeven.

De voorzitter dankt aanwezigen voor alle beraadslagingen. Niets meer aan de orde zijnde, sluit zij de vergadering om 23.40 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.